ƏLİ NASİR

QONƏ ŞƏLƏ

Boku - 2009

DE ZƏRVONİ HIKMİ

MUƏLLİFİKU DASBARDNOMƏ

Çe Deyoki, Kiyəksəri sonimon,
Əmə çe Zərdusti sərostonimon!
Atropə, Bopoki mərdə zonimon,
Kəspion, Kəduston-Tolışonimon!

“ In zıvone çəmə rişə-sipiyətum!”

Ğurbinə boə, əzizə hovə, çəşonon ruşin!

Nəhoyət çəmə milləti təvili səpe nıvışdə bıə “Daston”i hande bəmənən ğısmət bedə. Dı vey yolə zəhməti oxoy çe Zərvoni-Xıdo, çe Hu bəmə vığandə ın kitobi nıvışdedəm. Ha millət boştəro bə hərəkəte. Bəs boçi əmə bəştə hələlə həxi soyb benışəmon?

Xıdo xəy bıdo! In kitob bə co kitobon əmandıni. In kitob bə çəmə milləti tarıxi nığıli iqlə yolə səyohəte. In kitob çəmə milləti təvili (çəkuti) səpe nıvışdə bəyone. In kitob çı Tolışi tarıxədə hodisəy.

In kitob çəmə jiye həxe!

In kitobi handə boəm, hovəm bəşmə şairi səlomon, etıromon.

Əzizə avlodon, az ın kitobi enıdaşdə vey no-peqətım karde ki, ın kitob çəmə zıvono bə bəşəriyyəti lozime ya ne?

Oxoy bı ğənoət oməym ki, ın kitob bo insonon ıştənidərkiro vocibe. In kitobi çe ağıli, çe bovə parzıniku dəvonie bəpeşdə rostə hasili bə əməl biyən. Məsələm: Az piyedəmebu əqər zıne dınyo çiçe, bı dınyo çənədə kitob çı Xıdo tərəfiku vığandə bıə, və yaxud əqər bə ağıl dəşedəbu ki dınyo zəmoni bı benəhoyətə qardışədə qarde əbədiye, çımi əvvəlış-oxoyş ni, zəmon daimiye, məxloğon iyəndı əvəz kardedən, bəçəvon həmməy Xıdovandialəmi-çe Zərvoni-Hu nəzorət heste, bəvədə bı əbədi nizomədə çəmə vırə, çəmə bemonən bəpe bıçiyo. Bı kitobədə bı nizomi barədə bahandeyon. Çımı əsas fik bı kitobədə çı Tolışi ki be barədə bə dınyo xəlğon əsosinə məlumat rosniyeye. İnşallah de Xıdo rizo, de Zərvoni hıkmi əviyən Dastonon şəklədə bəşmə nəzə bərosnem.

Tolış kiye, əçey ımrujnə bemon kom rişəku ro omedə bəpe əy həmə bəşəriyyət bızno. Sa bahandən bə i ğənoət boən. “Tolış kiye?” bı sıvoli cəvob pəydo kardero çımı ın kitobən jıqo zındəm ki, bo çəmə omə nəslonro koməkdoonədə qıləy bəbe. Handıme çe Həşibeşə iyən çe Həşieşə tarıxnıvışdon nıvışdəyon, vindıme əvon həməyəvo qardedən çe iqlə
sıvoli qırdo-ki Avestə dırıst çiki zıvonədəy?

Avestəku i tikə çı curə Zərdusti votə:

hamazor hama asha bat hamazor hama niko bat hamazor bat dadhar hurmezda rae hormezda h'araye hurmezda ameshasspendon hamazor bat adharan ateshan hamazor bat faravash ashıon hamazor bat don vihi mazdayasnon hamazor bat kuhan hafta keshwar zamin ki pa dat vahidin payiryo

tkayshon ki bavoy vahidin mazdayasnan astvana ava ema ava rushnan hamazor.

Imən həmonə tikə- ımrujnə Tolışiədə:

Həməzor, həmə ruşnə əşı botı həməzor. Həmə çoki botı həməzor.Tı doə hurimıjdə roe, hurimıjdə hərae, hurimıjdə oməşəsipindon həmə-zor. Bətı bardə roon otəşon həməzor. Iştı fərəvəşe əşıon həməzor. Iştı din-vəhon, mıjdəyəsnon həməzor. Iştı kuon- haft kişvər zəmin ki po doə vahidin. Peo iyo tıkə voşon ki bəvoy vahidin . Mıjdəyəsnən, astovən, avə emə avəruşnon həməzor.

Avestəku co iqlə tikə çı curə heste:
Zərvon bə İoma votedə: Dınyo dimi biyə dəbəbaste. Coninon həmmə dəbəbiye. Bə qoroşnə- çı votəyon həməyədə dıqlə-dıqlə peqət bobə bə yolə koç. (Koç-mağara)

Ha İima, bebar koçana
dovo qrem pasana,
dovo qrem aspana,
dovo qrem qovana,
dovo qrem sopana,
dovo qrem varana-kajala …

Imən həmonə tikə- ımrujnə Tolışiədə:

Ha İoma, bıbə bə koçonə
dı qlə pəsono,
dı qlə aspono,
dı qlə qoono,
dı qlə sıpono,
dı qlə varano-kəjələ …

Isət az votedənim, şımə ıştən bıvotən. Zərdust dırıst kovrəyje? Im sıvoli cəvobi vindon ki, Əvesta ıştən doydə. Vindıme bəşəriyəti zıneş piyedə Atropıə zıvon kom zıvon bə, Atropətonıjon kin?

Bopok (Bobok-Babək) kovrəyje, çey zıvon kome? İyən bə kali-kali sıvolon cəvob doyro vindıme ki, bə çəmə tarıxi odyəse lozime.

Odyəsəym, çiçım vinde? Vindıme ki, Ariyon-yəne Sipiyətumon-MADAY-MƏDO-MADA-MADEH- MADİ-MODİON (Modivojon)-Mo-əsas-rişə(özək)-Miyonədiyon-yəni (bə kırti-Midiyonku-yəni TALAYIŞiku-TULİŞ-(tulədə, tolədə soxtə bəş)-TOLIŞiku iqlə xol şə bə KƏJİMİR- KƏŞMİR bə Hındon, iqlə bə MOƏ KAN-Maqan (ısətnə Mesr-Misir), iqləən xol şə da bə MOƏDİRİDİ, bə (ısətnə Moədirid-Madrid-İspianon) bə İspanon. Əve ıştə dimi qətedəm həm bə Həşibeşə, həmən bə Həşieşə, dı bılındə vanqi votedəm: Ha tarıxnıvışdon, çok-çoki quş bıdənən, şımə ım parsə şəxsiyəton zıvon ımrujnə Tolışi zıvone, əvon ıştənən dırıst Tolışin! Zəmone ısət ki, cəmi dınyo səheh bızno İronədə çı Əhəmənion (Ə-Hu-məniyon) ofəyə dəvlət hejo çəmə Midiyə dəvlətmandəti bınə sıği səpe rost bə. Bıvrədə Qaomata (Qayamart-Qıyəmerd)-i usyoni bə yod varde lozime. Əvon çı ısətnə Tolışon Bobonin. Isətnə Tolışonən çə Merdon hırdənonin. Əzizə boonım iyən hovonım, boənən dıştə Ruşnədorə PƏON ruşnə ro bışəmon. Az bo Tolışiro çe Zərdustə bobo votə bəşəri bə rostəro Sərost kardə Səoşandonədəm. In nıvışdəyımən de Zərvoni-Hu hıkmiye. In dastonon handə bəpeşdə bə çımı votəyon ıştən şoyd bəbeyon.

De Hu motəy, Hu votəy, Hu rıştəy-şımə boyli Səoşand-Sərost

Əli Nasir Sipiyətum İspiandi son.

ƏHU-RO-MƏZDA

De Zərvoni hıkmi-Binomon

Xəyəvand dı Şərəvandi dıqlə ron ,
Qıləy şoy-vo, ə iqləni dard, əmon.

Əhuraməzda xəyxoxəbə, Xəyəvand,
Əhuroəmon Şərəvande, şərəvand.

Əvon tıku hay bə i ton vanqədən,
Iştınədə əvon şəv-ruj canqədən.

Tı nur takə, Xəyəvandi dust bıbi,
Bə ruşnə ro xıvand bıbi, rost bıbi.

Şərəvandi xıvand məkə bəştə dıl,
Şərəvand bo ruşinə kəson kandə xıl.

Iştə ƏHu pok oqətoş, pok bəbeş,
ZƏRVONİKU mıjdə bəsteş, çok bəbeş.

Zəmon çəmə ın ƏHUon kərvone,
Bo ƏHUro məzda əğand ZƏRVONE.

ZƏRVON zəre, ƏHU əçəy zərrəye,
Pok nıbə dıl be ruşnə toyke, təye.

İzah: Əhu-ro-Məzda---------Ruhu-ro mıjdə
HU-Xıdo, HU-yəni mutləq RUH, mutləq NUR, mutləq ZƏR.
Əhu-çe insoni RUF, yəni ali ZƏRi Zərrə.
Əhu-ro-məzda- yəni bo insoni ruhiro mıjdə-xəyə xəbə.
Əhuraməzda-yəni bo insoni ruşiro şoyə xəbə-mıjdə əvə.

ƏHU-Ruf, Ra-ro, Məzda-Mıjdə
Xəyəvand-Xəyə firiştə-Mıjdə vardə mələk-(Cəbrail)
Xəyəvand—Əhuro mıjdə əvə—Əhuroməzdo-Hurmuzd
Şərəvand-Əhrimon-Anqramanyu-Anqıləmuyn
Sütənə-Satana, Düyəvil-Dıyavol-Şəyton
Xəyəvand – Şərəvand-dıqlə əks enerji-yəni(+ -)
ZƏR-yəni ALİ RUH-Xıdo nom
ZƏRVON-yəni ruşnə aləmon soxtəkəs iyən əçəy rəhbərəti əkə. Xıdo nomonədə iqləe.
ƏHUro məzda- ƏHU-RUF, Ra-ro, Məzda-Mıjdə

OKƏ IŞTƏ DASTON

Okə ıştə daston, okə,
Pukə çəvon qardi, pukə.

Daston bıqət bə çəşi və,
Bıdəm bətı təvili xəbə.

Jimon dastədə bə rışdə,
Ha dastədə penc anqışdə.

Ha anqışdə i Darz sımə,
Epışdə bə vəy se Cəmə.

Im ko bətı nıvo hoston.
Qonə şələye ın Daston.

Təvili kitob dastonədəy,
Bahandəmon ivrədə əy.

Xıdo roş noə bəmərо,
Votəşe pok bışən ım ro.

Ki ə rostə ro dəboxdə,
Əhrimon jəydə bəy noxtə.

Bə noxtə sə dəğandə kəs,
Roy bə Otəşt eğandə kəs.

Bə Vəşti boğ bəka vido,
Ha bıkəşo peşo nido.

İzah: Darz- iqlə anqışdə
Dastonədə-bo-yəni boy
Cəmə Dastonədə- iqlə anqışdə seədə iye
Otəşt-cəhəndım.

DASTONİ HƏXƏDƏ

"Daston" çiçe?- İ qit dast,
Mışd bıkə daston dəbast.

Rost bəbe-Rostəbastə,
Çəp bəbe-Çəpəbastə.

Bo handero ə Baston,
Okə ıştə ə daston.

Çəşon vədə qit bıqət.
Bı oşko çı no-peqət?

Penc anqışdə ha dastdə,
Ha penc anqışt i bastə.

Ha anqıştə i Darze,

Ha Darzədə Cəmə se.

Ha anqışdə se Cəməy,
Cəmədə da qit cəmey.

Darzədə Cəmə seye,
Qiton əyo Siqləye.

Rostəbastə i xəmsəy,
Çəpəbastə i xəmsəy.

Hu "Daston"-on bə dınyo,
Da kitobi ka oşko.

Qıləyni Rostəbastəy,
Qıləyni Çəpəbastəy.

***

Bıznon, çe Xıdo duston,
Dastondəy umri "Daston".

Dimış pust, dıləş astəy,
Səpeş Xıdo dərostəy.

Bahand əyo Hu rıştəy,
Xıdo botı nıvışdəy.

Im nıvo bətı hoston,
In şələ vey qone-qon.

Təvili kitob dastədəy,
Ha niməş i bastədəy.

***

Rostəbastə ki zındə,
Çəy kitobon ki vində?

Kəynə, komonro omə?
Hələm ni oşko bəmə.

Penc kitob - Çəpəbastəy,
Əvon bo çəmə dastəy.

Bəvondəy dırıstə həx,
Hu həxi doydən soəx.

Votdə bəmə-Əv hest ha,
Əvvəl kitob Əvhesta!

Zəbur, Tovrat, İncil şin,
Ğıron həməysə ruşin..

Im penc kitobe hejo,
Dəvo bə həməy dojon.

İzah: Daston-dıqlə dast
Daston-Dastan- Ədəbiyotədə janr
Xəmsə-çı dastoni nimə, yəni penc darz,-penc anqışdə
Darz-Bo- yəni çı şələ-dasti iqlə anqışdə
Cəmə-Darzi seədə i
İ Cəmə-Da qit-da qit-vist pot
Rostəbastə---rostədast, yəni rostə mışd
Rostəbastə kitobon çəməsə bə navi bə
məxloğon omə-bə barədə çı Odəmi-İyomə
əvlodon yəni əmə hiççi zındənimon
Çəpəbastə-çəpə dast, yəni çəpə mışd
Bastə-penc Darz –пенч ангышдə

ROSTƏBASTƏ HƏXƏDƏ

Xəbə be Çəpəbastə,
Im penc kitob çəmənе.
Bəs kıve Rostəbastə?
Bə ki omə, ki bəne?

Hələ heste Hu Rion,
Çəvon tərkib iqlə ruf.
Ruf Xıdo sirre punhon,
Ni rufi oj kə suhuf.

Okəm botıro qədəy,
Çı Rostəbastə sırri.
Dınyo hiç mandəni təy,
Bə, məxluğon har curi.

***

Ğərəyz çəmə vey navon,
Co-coə məxluğon bən.

Çəvon kitobon kıvin?
Çəvonən kitobon bən.

Bə i tərkib, dı tərkib,
Bə se tərkib, ço tərkib.
Bə nav əmə penc tərkib.
Hu bə həməy bə həbib,

***

Bənav çəməsə vey-vey,
Əvonışən xəlğ ka be.

Bəvonən kitob ome,
Əvonən ğəssəm ha be.

Əvonən itoot kay,
Çıko çı roykü qarden.
Huən əvonış fot kay,
Dınyo ji-pe dəqarde.

Ço tərkibən jəqo be,
Se tərkibən jəqo be.
Dı tərkibən jəqo be,
Əvonən kufəku be.

Peşo i tərkibon ben,
Nim duyəvo, nim otəş .
Əvonən royku qarden,
Nımandin əvonən xəş.

Imən çı Rostəbastə,
Oxnə ro-be i tonə.
Rostəbastəş dəbaste,
Mande çəğın Sutənə.

İzah: Duyəvo-Duyəvil
Duyəvil-Mənfi enerji-şərə ğuvvə
Duyəvil-Dıyavol
Sutənə-Satana-Şəyton

ÇƏPƏBASTƏ HƏXƏDƏ

Okaşe Çəpəbastə,
Nuədən penc tərkibon.

Bino be çəmə dastə,
Hu xəlğış karde inson.

Çiç be, çiç, əçəy moyə?
Zəmin, həvo, otəş, ov.
İ conədə ço “bıyə”,
Pencminnə tərkib be ruf.

Hu doy bə İyomə con,
Bə Vəşti boğ vardışe.
Votşe bəy məhəyş qo,
Imış bəy asbardışe.

Şərəvand be iqlə mor,
Əvonış çı ro karde.
Əvonış kay qınokor,
Çe qo bəhrəşon harde.

Hu vote məqom rəsə,
Əvonış tojne Vəşto.
Xəyəvandi pərisə,
Evardışe bə dınyo.

Xəyəvandi nışon doy,
Bəvon Ədion həmo.
Kardışe əvon səroy,
-Bışən bıkən vəy jimon.

İyomə deştə Hovvo,
Peş ben penc qılə bando.
Pıyəyn qucli, poəvo,
Rəysəyn bə Ədion so.

İzah: Qo-Zəmin-məs: Çimən qo-Di qo

Qo-materiya, Avestədə Qo bə materiyə, bə dınyo məhsuli aide. Yəni Xıdo İyomə dı Hovvo xəlğ kardiədə əvonış (prozraçni)-yəni bənə mələkon ofəyəşbe. Əvon vəştədə jobzın sınəxtə (intəhom) devri dəvoniedəbin.Əve bəvonış aspardəbe ki, çı Qo yəni çı Zəmini-materiyə bəhronədə məhəyon.

Mənəvi (prozraçni) bə İyomə iyən Hovvo çoko çə ğədəğən bə materiyədəşon harde çəvon ə poki (prozraçnost) qin be.

Çumkiço ə zəminonə materiyə ki də çəvon nimruf nimmateriyə bə bədəni bə əlağə (bə reaksiyə) dəşe bəvədə bəvon ifrazat karde lozim be. Əve ki beğandə bin çı vəşto.

Xəyəvand- Əhuraməzda-Hu-ri-mıjdə-xəyə enerji, xəyə xəbə rosnə mələk Şərəvand-Əhuriəmon-şərə enerji, bəhonə iyən dıvuə məna vardə mələk Ədion-Ədn, Odin, Ədən

Ben qədə-qədə səmon,
Harde-harde havzə don.

Binoşon kay ji- jimon,
Oməy sori zımıston.

Çıvrə həvo çı sarde?
Va voəy, ov dəbiyəy.

Piyəşone oqarde,
Nez bəvon i kəs çiyəy.

Oməy əv bə çəvon nez,
Ha dastədəş iqlə sığ.

Qırdəş karde hışqə veyz,
Jəşe sığon eməy çığ.

Çe hışqəsə eməy zik,
Veyzon vəşəy, voş qətin.

Vindşe İyomə şə bə fik,
-Votşe az Piroəmutim.

İzah: Piroəmut-Prometey
Pir-kiyə-otəş-təbə
Piroəmut-otəş voşne oəmut

Oməkuşnən ın kiyə,
Qırdə bıkən hışqə veyz.
Çənə bərk bo sard, biyə,
Əvoni bə kiyə nez.

Omutşe ıştənbəsəy,
Əy bəvon otəş sənoy.
Hu ğəzəbış kardə bəy,
Jo hıkmış bə Rion doy:

Bıbən bə rismon rəvon,
Əy bə halon dəbastən.
Çə vaxtiku bə qəvon ,
Eqne Piroəmüti daston.

İyomə parsəy əmon,
Lovə kardışe bə Hu.
Qınokorə bəndəmon,
Bıbaxş əməni, ha Hu

Hu əvış baxşe, əve,
Xoşhol be dıştə həmto.

Otəşışən kay heve,
Dəyən be dardı-ğəm to.

Jiyəy əv miyon rəğon,
Hu bəy kəlom vığande.
Oməy sığə fərəğon,
Omutışe bəy hande.

Hırdənonış perosne,
Co kardışe bəvon so.
Əvonışən sərosne,
Nuədion ben oso.

İzah: Nuədion-penə Noxdi, jinəNoxdi
Noədi-Nuədi, Penə Nuədi, Jinə Nuədi.

Bino be çəmə Daston,
Bino be Çəpəbastə.
Ruşinon çı Hu duston,
Oməyn-şen dastə-dastə.

Oməy bəmə penc Kitob,
İnsonon penc dastəye.
Həmmə votdən ni Hu to,
Əmandə hıkmon təye.

Ha penc Kitob votdə ki,
Xıdo iye, ha inson.
Ha penc Kitob votdə ki,
Co ro niye, ha inson.

Ə penc kitob ivrədə,
Isət bəpe cəm bıbu.

Çı dınyo har kovrədə,
İ Kitob həkəm bıbu.

Əvheste, Zəbur, Tovrat,
İncil, Ğıron pərəston.
Bıbon həxə islohat,
Hu həxi rost dəroston.

Kom Kitob mufəssəle?
Hu rostə ro əve əv.
Kom Kitob mukəmməle?
Əv Ğırone hiç mənəv!

Im kitob bıbu heve,
Həməy iqlə ro bıbu.
Bəşəri Kitob əve,
Əmandəyon to bıbu.

Bəyən nımando bəşər,
Hu bəkarde dınyo ğət.
Əqər jıqo bışu şər,
Bəbe ğıyom-Ğıyomət.

Bəşər nışo həxi ro,
Hu bəkarde dınyo xo.
Obəkuşne əruj ço,
Bome bəşəri oxo.

Bəvujne ıştə soyku,
Bə dınyo otəş bəvoy.
Dınyo bəbe ku, toyku,
Zikonən bəbarde vo.

QARDIŞ

Çıko ğıyomətış kay,
Dınyo bəqarde lol-mot.
Ebəkarde voşi, vay,
Nımando hiç əlomot.

Bumi bəkarde obod,
Hu ujən məxloğ bəvay-
Pebərosne coqlə zot.

***

Xəlğ bəka tərkibış co,
Bəvon kitob bəğande.
Həxi ro nışon bədo,
Əvonən əy bahande.

Ə xəlğonən səhv bəka,
Əvonən roo bəqarden-
Əvoniyən məhv bəka.

***

Dəbastə ım Dastoni,
Co Dastoni okardə.

Dınyo qavar iqlə ni,
Okardəni Hu pardə.
Çənədə qardə zəmon,
Dınyo təy nibəmande-
Bəva, bəbarde cəmon.

***

Ənə daston bomen ta,
Ənə Daston bəğande.
Bome jəqo zəmon ta,
Ə məxloğon rost bəben.

De Hu votəy xos bəşen,
Deyəndı ro dust bəşen-
De Hu roon rost bəşen.

***

Ri Hu xəbon vardə ro,
Re bo pərəndon pəre.
Ra bə həşi bardə ro,
Ru çe ovi ro-vəre.

Ro-n bəşəriro riyən,
Rost bışən dı ro-riyon-
Ime roş çe Ariyon.

HU ROON

(1-nə Daston-1-nə Bo)
ASTƏ NOMƏ
(Ustodnomə)

HA HU, TINİŞ,
TI ZƏRVON!

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Tınış zəmoni Sərvon,
Ha Hu, tınış, tı Pərvon,
Şəri ğənim bə Xəyvon.
Ha Hu, tınış, tı Fərvon,
Tınış çe həmə Səyvon.

***

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Dıştı hıkmiy ji-jimon.
Ha Hu, doe Tı fərmon,
Ğələmı karde zəmon,
Çı Dınyo dim fərəğ be.
Iştı nıvışdəy həx be!

***

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Osmonədə kay rəvon,
Ovşum, Həşi, Astovon.
Zəmini kayro səvon,
Dı ovi pur kay avon.

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.

Dıştı zu qardə zəmon,
Sorı kardə ço semon.
Noə bəvon xosə nom,
Əvə, Tov, Poz, iyən Zım.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Hanqon ıştı hanqone,
Toyki varde şanqone.
Ruşnə rujı həmuş kay ,
Şəvpəronı bə pər vay.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Toyki ujən Tı bardəş,
Həxi pardə okardəş.
Zılmoti Tı tovnedəş,
Sukon Tı handovnedəş.
Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Dıştı hıkmi səlibəton,
Bə con omdə hışqə don.
Jin zəmini rişə, rəğ,
Pen zəmini havzə təğ.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Bə pərəndon pərı doy,
Bə moyon sim-zər doy.
Bə ha moyə nərı doy.
Ço məmə bə zandəqon-
Həşt cicə doy bə sıpon.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,

Tı doydəş bə həməy con.
Jəjı talo qırd kay ox,
Bə bızi doy dıqlə şox.
Muz se kərə kardə sə,
Bə penc manq pəs zandə və.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.

Tı xıvandı kay inson,
Çəkuti səpe şələ qon.
Təvilon Tı nıvışdə,
Kəlmə-kəlmə Tı rışdə.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Təvili kitob dastədə,
Ha niməş i bastədə.
Ki bəzne, ki, ğərəyz Tı?
Ka çan qılə Ovəyz Tı.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Nəbiy, əqər Tı nəpiy,
Hiç kəsi, hiççi, nəbiy.
Kardə çan Ğıyoməton,
Kiyonı xəlğ ka səlibəton.

Ha Hu, tıniş, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Asp yonzədə zandedə,
İnson bə nəv manq bedə.
Ruji-rujğoni xoş be,
Çəmə “Daston” rəvoş be.

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Çəmə bobo xəlğı kay,
İyomə nom noy Tı bəy.
Otəş, xok, ov iyən vo,
Co kay çəyku Tı Hovvo.

Ha Hu, tınış, tı Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.
Dıştı nuri vəşdə çon,
Tı doy bə həmmə zıvon.
İqlə tumo dıqlə xol,
Bə zıvonı varde lol.

***

Ha Zərvon, kom̧ək bıbi,
Tı vığandə har Nəbi.
Əmə zərrə Tınış Zər,
Əmə qusrin, Tınış Fər.
Tınış dırıst, Tınış həx,
Tı Xalığış, əmə xəlğ.
Tı Xıvand, əmə ğonəğ.
Tınış Daim, Tınış Səğ.

Ğərəyz Tı ni rəhmdo,
Bıməs çımı ım nido-
Im dastoni dərosnım,
Bə insonon bırosnım.

İzah: Hu astə nomə—(Ustonomə) yəni Çı Hu tərəfo mutləq-(tverdıy) vığandə bə nıvışdəmon.

Astə-Aestə—Aesberq-Astəbərk

QORON

Isət boşmə çe Qorono bıvotım,
Çe vişəku, çe peono bıvotım.

Bə vəşti mandə vırono bıvotım,
Çe tıbonku, çe pirono bıvotım.

Zınedəyon Qoronbə çiç, Qoron kin?
Zınedəyon Qoreyş çiçe, Kurış kiy?

Kurış-Qorıj, Qoreyşonən Qorıj bə,
Qor bandone, Qoronbəən kuon bə.

Bəsə dəşən oxo dınyo qardedə,
Əlohəzrət zəmon bardə, vardedə.

Bə Ərəbon çığın ba əy Qoreyşon,
Məğom omə oqırdnəşe bı məkon.

Səhe bıznən, Xıdo vığandə bəmə,
Əvhestaən çəməy, Ğıronən çəmə.

In dı kitob çok diyəkon iqləye,
Imi handəş jıqo zındəş əqləye.

Əvhestaədə Hu bə Tolışi votdə,
Ğıronədə dı ərəbi omutdə.

ZƏRDUST

"Ka li iqlə ro heste-əvən rostə roe"

ROSTƏBASTƏ

1-nə Siqit

1-nə Daqit

Jıqo nişon doydə tarıxi rıon,
Ovəqırdə kəno çı bandon miyon.
Pirıjaspo jiyedə Dı-ru-co-ədə,
Pirıjaspo kiye?- Zərdusti dədə.

Əçey jiyə vırə bandon miyonəy,
Dıruco Pironi iqlə ovdonəy.

Bı di hiç qılə di oxşəş ni, to ni,
Im di miyonədəy Liki Lankoni.

Dəvardoş Vazəru Siyobili pardi,
Ro bıkoş dı vişə tosə də qardi-

Dicoku itkə co kanə xərobon,
İ vaxti ovdonon ısət təmom xon.

Boənən bıbəmon tarıxi həmro,
Həzo soron bə nav ba bıbu ımru.

Bə Zərdusti məkon bıkəmon nəzər,
Bəvədə çiçon bə bıvindəmon fər.

Tolışi bandədə həmun ovdonə,
Dı ru coədə bə ə ruşnə xonə.

Boən bə Dıruco ıştən bıvindən,
Həzo soron bə nav əyo çiçon bən.

İzah: Qor- band, ku (Qor-qora- urusiədən joqoe)
Qoronbə- band-ku kəybə-bino bə vırə.
Qorıj-Kuvıj, Bandkuvıj
Ə-hu-mərd-Əhməd, Ə-hu-merd,
Muhəmməd (s ə v s)
Çı Həzrəti Əli (ə. s)-iku xəbə səydən
kovrəyjiş? Cəvob doydə: Az Kusəjim.
RƏVAYƏTON-kitobiku.
Quran-Qoron-Ğıron-Hu roon
Hındon-Hindiston
Maqan-Mesr-Misir
Moədrid-Madrid-Espanon-İSPANİYA
Ovəqırdə-Vrakrtə-(o)-v(ə)ra-krtə-
Kaspi ğədimə nom.
Bızəyon-Bəzzeyn
Kiyəkəsər-Midiyə dəvləti iminnə
Podşo-Kiaksar.Kiyəkəsər-Kiyə-kə-sər—
-Kiyə-kə-sə-Çı kiyə, kə, çı məholi
soyb-yol-podşo
Dı-ru-co--Vazəru-Bəşəru bə
i co umjən bə vırə-(Dico)

2-nə Daqit

Boən bıkəmon seyr bı xosə tıbə,
Boən bıqətəmon bandonku xəbə.

Ha nom xəbə doydə iqlə hadisə,
Də nomon bıznəmon ə bəyon ısə.

Oqətdə haqlə nom bəştə peşonə,
Ohaştə ıştəku iqlə nışonə.

Həzo soron bə nav rujon i ruji,
Çı hano pekardə sukon Qorıji.

Əşde Pirıjaspo hardışe çəsəy,
Səvor be aspisə beşe əv çı kəy.

Osə be sıvədəm bə ruəkəno,
Şe çı Ənoəboğo vardero əno.

Roədə bəçəy yod eqniye Dodo,
Dəvarde Vazəru şe bə Sipido.

Osəş ğande həmmə çı Xıdon tıbon.
Eşe Qoronbəku, oməy bə Sığon,

Piyəşe çı ovon Xvand bə Xıdo,
Piyəşe hırdənon vığandə Xıdo.

Lovəş kay bə sığon, bə tulon Xıdo,
Lovəş kay bə doon, bə vilon Xıdo.

3-nə Daqit

Mande zonon səpe, səş enovniye,
Xıdonku zuryətış, hırdənış piye.

Çan qılə hırdənış moəku bəbe,
Hırdən doə Xıdon ojənən səbe.

Peşo be dı aspi bə sape rəvon,
Mande bandi sədə çəşon bə həvo.

Dastonış okarde votşe: Ha Xıdon-
Bıpiyon hi bəbe haqlə hışqə don.

Bə vanqim, bırəso bəşmə ım sədom,
Əqər zoəm bıbu bəşmə dust bədom.

İ berdəm həvoədə avon çəkkə jəy,
-İ berdəm çı ğəybo qləy vanq oməy:

Iştı Zoə bəbe ha Pirıjaspo,
Həxi votəy bəbe bızın əçəy ko.

Xıdo əy vığandə bə dınyo Nuəpi.
Əv çı Hu dust bəbe, Xıdo dust bəbe.

Isət bırom aspi bə Hındəmoə boğ,
Pur bıkə bə Xırcin ho bə hındəmo.

Bahast ə hındəmo sığə lokədə,
Ekə əçəy səpe kiyə xokədə.

2-nə Siqit
1-nə Daqit

Dı xokə ivrədə vərz bıdə tı bəy,
Eqordın-peqordın haste-haste əy.

Bıxısn əçəy səpe haft qılə əno,
Bıkə xısne-xısne tı dıvo-səno.

Peşo əy dı püsti ğoym-ğoymi epışd,
Bınə toykiyədə bımando ə pışd.

Paşonəy okə bəy bıqıno həşi,
Peşo əçəy jiyo sənə otəşi.

Qordıne-qordıne peqət çəy xoki,
Çadə ə hımovi bıpat çok-çoki.

Osiyəy bıparzın bə kupə bıqət,
Bə Həşi çıl qardım çolədə oqət.

Peşomən dı Dodo əy peşo şin-şin,
Dəyən şımə xonə toyk bəbe ruşin.

Teğ be Pirıjaspo səy mu bı sədo,
Ak-ovi eqəte əv səyku bə po.

Larzəy bənə livə mandə vırədə,
Im sədo omdəbu, Xıdon, kovrədə?

Pirıjaspo jobzın han be vindedə,
Vindışe ki, de zu səpo mandedə.

İzah: Dodo çe Fərəumrəvoni kinə,
çe Pirıjaspo jen, çe Zərdusti mo.

2-nə Daqit

Hınəş kay əy təri nışde aspisə,
Qordınişe bə di ıştə aspi sə.

Rə oqarde çəğın dı şoy-şoy bə kə,
Bə Dodo xəbəş doy ım şoyə xəbə.

Dodoən ve şo be həmonə ruji,
Bə hırdən bəmande əvən məvuji.

Hanədəş vindəbe voni kardedə,
Mandə Əno əboğədə əno hardedə.

Hələ xəbəş nibe çı şoyə xəbə,
Pirıjaspo maşdə tərqış ka be kə.

Dodoən bəştə şu dılış okarde,
Əyən ıştə hanış qəp je bo merdi.

Hımovşon hozı kay jəşone bə çol,
Vədə təmomədə hozı be hımov.

Çıl kərə niyon be oşko be həşi,
Jenı-şu hımovo peşoməyn şin-şin.

Çə rujiku nəv manq nəv ruj dəvardəy,
İ ruji nırəxəy çı şəvi pardə.

Vindışone həşi eşdə, oqardə,
Bəji be ə ruji çan qılə mardə.

3-nə Daqit

Mot mandin divojon bə Xıdon bı ko,
Ğıbon bəqıy qəte ha kə iqlə qo.

Şəv oməy dəvarde, ujən ruj obe,
Pirıjaspo zoə çı moəku be.

Ğıbonon bıryə ben, kəbobon jə ben,
Bə çaşruşin doyro həmmə oməyn-şen.

Məhol həmə şo be Xıdon bı mıjdi,
Dı şoy-voy bə sə jəy həmonə ruj di.

Moəku beədə əğıl bəbəme,
Əmo sıre-sıre əv moəku be.

Sillişon jəy bəçəy bə namə vırə,
Əv sırəy, mot mandin bəçəy bı sırə.

Çoko moəku be binoş kay qəp jəy,
Votışe bə momoni mını boçi jəy?

Im əğıl mecuze, dı mecuzəy bə,
Jenon ım xəbəşon novne kə bə kə.

Pirıjaspo oməy diyəş karde bəy,
Hırdəni vinde əv şin-şini sırəy.

Oməy çı hırdəni nomin kay məğom,
Xıdondust Sipitum noə be çəy nom.

İzah: Çol-yəni zımhor qırdə kardə vırə- poqrib
Sum-Hum-Humo-Hum-ov-Hımov
Hum-ov-Hım-ov-yəni Hındəmoəov
Hımov-yəni hındəmoə boə.

3-nə Siqit
1-nə Daqit

Dəğandə bə qofe Dodo bo hıte,
Xıdondust sıredə,vırəş rohəte.

Çəy kəşon dəbastə əv okardedə,
Dı lo-lo mo şıti şin-şin hardedə.

Zəmon ıştə koədə, dəvarde rujon…
Xıdondust dastək bə nəvedə kujon.

Rə-rə çı di haymon osə ğandedə,
Çı ruo bə haymon cuon kandedə.

Nam bə zəminədə kaşdedə toğon,
Dı faşni rışdedə qırdo ə boğon.

Dıvedə qəzənon, opotdə velon,
Bıron, telə qeşnon, leğon, ələlon.

Qəzənə peştədə sef dərosnedə,
Ələlə daştədə ser perosnedə.

Baxş kardə kə bə kə əv rəsə bəhrə,
Votdə çı həməye çı boğon vırə.

Bə cıvonon votdə boən bə i co,
İqlə boğ bıkəmon ıştə Dıruco.

İ co bə kaşt-dıvi bəhrə bol bəbe,
Kaşt-dıv nıkardə kəs vey kıvol bəbe.

2-nə Daqit

Çəmə ım bandonən bənə ım boğon,
Eqətəşe bıron, teğon, həloğon.

Ehanə nıdəmon əmə dastbədast,
Bəbe çəmə məhol bır ebastə daşt.

Məsedən əçəyku jo-joə vojon,
Pidəşe çəy xoto həmmə divojon.

Əv beşdə bə bandon, nəvdə bə vişon,
Çəyku rəmedəni kəfşəni kijon.

Ruj ruji peşdədə dəvardən soron,
Xıdondusti votəy peş bedə qoron.

Çı co məholono omedən kəson,
Kəlomon çəy qəvo ıştən bıməson.

Zəmon ıştə koədəy-nıvışdəy bəbe,
Təyliyon pur be-be puron təy bəbe.

Ruji əçəy kədən be şoy-şotkomə,
Çəy zoə Vəstəra bə dınyo oməy.

Çəşəruşni doyro omən diyonku,
Kəsi qofe vardə, kəsi oxnə çu.

Çı jinə kujəku lələjən omə,
Şinə lələ sədo eqətə somə.
İzah: Lo-lo ---lay-lay
Vəstəra-İst Vastra-Əstəra-sitarə-səyyərə- ulduz
Əstəra, Sitarə, Astovə- Bərk bə enerji,
Astə bə-sığ bə enerji.
Vəstəra, İst Vastra, Əstəra-Çı Zərdusti
yolə zoə nom

3-nə Daqit

Xıdondust ve şoe, çı subhi sıvo,
Dəmədəm bə Xıdo kardedə dıvo.

Anqılin bəyəndı pəredən rujon,
Yol bedə rujbəruj Xıdondusti son.

Şe-şe ruşin bedə Dıruco dico,
Omdən Xıdondusti toniku ha co.

Omə kəs çığıno ruşnə bardedə,
Xıdondust şin-şini jimaş kardedə.

Rujiən qin be çəy qoon çı hiso,
Şe qoon pəydo kay dıştə amyəzo.

Merdomə votışe saru eşəmon,
Xıdondusti vote sape bışamon.

Vişə qa toyk bedə, bedə qa ruşnə,
Qardedən vişədə, roşon dəqijnə.

Rəsəbin vişədə bə nıvə vırə,
Oməy bəçəvon quş çı qoon bürə.

Rə-rə bə rəği sə səvon ben əvon,
Har qılə dastədə amburə ləvo.

Çıko bə rəği sə rəsəyn amyəzon,
Vindşone iqlə şir rəsə bə qoon.

4-nə Siqit
1-nə Daqit

Merdomə ıştənış rosne bə şiri,
Ləvoş jəy bə çəy sə, şir qınye qiri.

Xıdondust dumoku rəsyədə bəvon,
Şiri sə hırd ka be Merdomə ləvon.

Xıdondust mot mande bə amyəzo zu,
Merdomə kışdışe şir dı iqlə çü.

İ ləzi dəvarde, Merdomə peşo,
Bəştə şucoəti ıştənən be şo.

Xıdondusti vinde qon jəydən burə,
Qırdəş karde əvon bə iqlə vırə.

Tosə Xıdondusti qoon qırdə kay,
Mardə şiri pustış Merdomə lu kay.

Şirikışdərəğo evardyədə qon,
Xıdondusti vote:Roy bəznen əvon.

Çıko ki saru be çı qoon bukə,
Əməni bəbarden bebakan bə kə.

Roysə peqıniyədə honiyon yoli,
Şışdən ıştə dimi, dast-poçon tuli.

Qoon çarde-çarde şedən dı haymi,
Hələ çe ovdonon xəbə ni, hay ni.

2-nə Daqit

Çe vişə nığıliyo beşen bə nıvə,
Dərəməy navədə siyənə qevə.

Nılıvəyn, mot-moti pemandin qoon,
Rosnişone ıştən bəvrə amyəzon.

Bı vaxti çı navo oməy mışkə bu,
Xıdondust dəvarde rə-rə qoonku.

Vindışe pemandə dı kəs çəy nezi,
Xıdondusti qin kay ıştənış ləzi.

Peşo orzuş karde əy bəvon xəşi,
Nam-nami diyəş kay bə merdon çəşi.

-Imon kibun, Xıdo, ımon kovrəjin?
Taloşon qırd sıpi, dimışon ruşin.

Daməşon karde əv şin-şini əvon,
Votışone nıqıno bətı telə von.

Xəbəşon səy çəyku əvon çəy nomi,
Xıdondust məsyədə sırəyn nam-nami.

İqləni votışe Xıdondust çiçe?
Xıdomon iqləye, əmandəy hiçe.

Xıdondust jo bızın hano pelarzəy,
Çəğın siprişiku əv jıqo parsəy:

İzah: Dodo-Zərdusti mo
Pirıjaspo—Pironıjə aspo-Zərdusti dədə,
yəni Purışeasp
Nuəpi-Nəbi-yəni Peyğəmbər-yəni Zərdust
Merdomə-yəni Medyumah-Zərdusti amyəzo-
iminə əy Zərdusti dinıj ğəbul ka.

Faşn- hışqə veyzon dı namə xolon bə
iyəndı rışdəbə parçin

3-nə Daqit

-Tı votdəş Xıdo iy, əmandon təyin?
Çəmə yolon votdən Xıdon vey-veyin.

Votdən Xıdoşon coy zəminon, ovon,
Xıdoş coy Ovşumi, Həşi, Astovon.

Siprişi votışe: Xıdo nom Zəre,
Əv həmə xəlğ əkəy, həməysə Fəre.

Əçəy nomon veyin, iqləən Hue,
Əçəy votəy roste, əmandəy due.

Isətən bıvotım botıro kimon,
Əmə çı Zərvoni Xəyəvandimon.

Əmə Hu vığandə, çımı nom Vəhmon,
Im çımı koməkdoy, nomış Qoseyvon.

Az bə Xıdo duston mıjdə vardedəm,
Əv xəyə həyvonon hifze kardedə.

Çiç votdəm yodədə oqət çok-çoki,
Bıvot bə insonon roon ən poki.

Xıdo iye, yole, Xıdo xəlğ əkəy,
Çiç vindon çiç zındon xəlğış kardə əy.

Ğərəyz Hu co Xıdo məkənən qımon,
Əve Pərvərdiqor cəmi aləmon.

5-nə Siqit
1-nə Daqit

Əmənən Hu xəlğ ka, əmə Hu Rimon,
Dəçəy hıkmi, rizo mıjdə doydəmon.

Mınış Xıdo xəlğ ka bə ağli xıvand,
Azim xosə Vəşti bə nizom dəğand.

Otəşi xıvandış kardə Atrovoşt,
Bə rostişən kardə xıvand Şərəkışt.

Sipindomıjdə kardə həməy mehrəvon,
Dınyo əv kardedə xos-xosi səvon.

Heste dı firiştəən Hordə, Nəmordə,
Əvonən daima bə i co qardə.

Çı Hu yoli bəyon kardedə Mordə,
Çı Hu daimi be votdə Nəmordə.

Mordə ovon həyon, ovi ekardə,
Nəmordə çı havzi xıvandi kardə.

Bışi bə insonon bıvot tı rosti,
Bıvot Xıdo iye, ıme dırısti.

Tınış dust ofəyə boştəro Xıdo,
Vey, vey piyedəşe Hu ıştı xoto.

Sədo kardə tıni Həxi ruşnə ro,
Çı xəy çon bıvoşın şəri tojnero.

2-nə Daqit

Bışi bə insonon bıvot Əv heste!
Əv İqləy, Əv yole,Əvən dırıste.

Bıvot tobə bıkən tobə bə Nəsu,
Bəkışde zəifon əçəy şərə zu.

Nəsu bə con dəşo bəpıxe xəşi,
Coni rencu əkə silə noxəşiy.

Tı Zərdust əmənən bətı koməkdo,
Kəynə sədo karde bədomon sədo.

Co be siprişonku ım dıqlə cıvon,
Odyəsəyn bə dumo-ğəyb bəbin əvon.

Toyki eqnedəbe kaşone tadi,
Qoonışon dəroməy vaşone bə di.

Çand ruj be voydəbe ujən şəvı-ruj,
Eşuriye-eşuriye çı osmono voş.

Oxoy Ovəqırdo Həşi be rəvon,
Okıriyəyn osmono sıvık bə avon.

Ujənən çı boğon bılbılon handən,
Dokuon vişədə don kəmi kandən.

Qırdə bən Qorıjon bə Zərdusti sə,
Cıvonon dimbədim nışdən dı resə.

İzah: Hu-Xıdo nom
Hu-yəni rost-xos-dırıst
Zərdust-yəni çı Zərvoni-Xıdo dust-yəni Xəlilullah-yəni-Rəsullallah-yəni Peyğənbər.
Vəhmon-Bəhmən-Çı Xıdo mığəddəsəti, mudrikəti təcəssum kardə mələk. Vəh vardə firiştə.
Vəhmən-Vo-Hu-mən- çı Huo-enerji vardə şəxs.
Vo-enerji ovəyz.
Əhurimıjdə- Əhu-yəni ruh, Ri-yəni mələk.
Əhu-Rİ-mıjdə-yəni bo insoni ƏHU, bo insoni ruhiro mıjdə vardə ruh-mələk.
Dınyoədə çı xəyrinə həyvonon posıvon əve.
Qosəyvon- Qeuşurvan-Qoon hifz kardə firiştə
Atrovoşt- Rosti iyən poki təcəssum kardə mələk.
Yəni Atrovoşd-Otəşi, yəni poki, mığəddəsəti təcəssum iyən hifz kardə mələk, bə otəşi rəhbərəti əkə.
Dınyoədə əçey ko otəşi daim ovəş mande hifz kardeye.
Şərəkışt-Xıdo güdrəti, hıkmdoəti təcəssüm kardə,
Dınyoədə osnəmoni hifz kardə
Dınyoədə zəmini hifz kardə, dınyoədə obodi, sulhi pərvərış doydə.

Hordə (Bəy Ənəhıtən votedən)-Xıdo yoliyəti
təcəssum kardə firiştə
Dınyoədə ovon hifz kardə.
Nəmardə-Çı Xıdo əbədi be təcəssum kardə.
Dınyoədə havzi hifz kardə.

3-nə Daqit

Zərdust Zəri i be kardedə bəyon,
Votedə ım bıbu bə həmə əyon.

Xıdomon iqləye, əmandon Rion,
Bə Ri Xıdo vote bəvarde ziyon.

Xıdo nom Zərvone, Xıdo nom Hue,
Əv həməysə zore, həməysə zue.

Bə rostə ro vayro Ari-Uriyon,
Zərvoni-Hu xəlğ ka ıştə Hu-Rion.

Sori iqlə manqi bıbən bə Rujə,
Iştə coni əhu bıkənən tojə.

Bımandən bə Huvoj ruji penc kərə,
Bərəse piyəyon həmmə bə vırə.

Səno bıkən bə Hu baxşe bıparsən,
Otəşti vəşədə vəşe bıtarsən.

İqlə ro hest, əvən çı Hu ruşnə ro,
Hu motəy, Hu votəy, Hu rıştəye ço.

Bəy nıbəy, nıbəy bəy kardə Əv heste,
Çiçış ofəyəbu dırıste, roste.

Vardəyi bardedə, bardəyi bəva,
Çıko va ov kardə, ovi kardə va.

İzah: Rujə-rujə
Huvoj-nomoj

ÇƏPƏBASTƏ
1-nə Siqit
1-nə Daqit

Dıyon bə iyəndı jəydə dı tovi,
Umjən qınyedəni ım ov də ovi.

Moğnə miyonədə çıko bepardə,
Umuj qınyedəni sipi bə zardə.

Bəyon ni bedəbun, nıbəyon bedə,
Jə bəyon okardə, obəyon jedə.

İqlə Əçəy ni be dırıste, roste,
Bəy nıbəy, nıbəy bəy kardə Əv heste!

Bəyon bə vırədə əqordın Əve,
İ bə dı, dı bə ru peqordın Əve.

İyomə ofəye şo be, həkəm be,
Tul, həvo, otəş, ov bə i co cəm be.

Çıko ə cəndəkış bəsə varde Hu,
Bəyış varid karde çı səyku ruhu.

Əvış oğo karde, votşe bə çəy quş,
Be ruhu sıftəən oxoən Tuliş.

Işti ruhu məno həməysə ğurbin,
Be məno jiyəyon bə Otəşt pur bin.

Bızın zore, Hu zor, həmə zor Hue,
Hu votəy dırıste, əmandəy due!

2-nə Daqit

Ki jiyəy dı ruşnə Sipinə Məno,
Bəka əçəy əhu Vəştədə bino.

Sipinə Mənoe ruşnə ha coni,
Dəy inson zu bome bə Əhrimoni.

Əhrimoni divon vey hilləbozin,
Qələ bə neçi qəv dəkışdə bızin.

Bı vaxti damə be peştono i kəs,
Cıvonon odyəsəyn bə peşt be həvəs.

Osəmə dı Kunda be Məno dı şit,
Divyəsno divonbin pemandəbin qit.

Kunda bə Zərdustiş kay oxom-boxom.
- Əməni xom məzın, tı ıştəniş xom.

Votışe: Məqın tı bə Əhrimoni,
Əhrimon Xıdoe, əv ıştı to ni.

Əve çı zəmini jiyəyon səvon,
Əçəy hıkmi jiədəy əcınon, divon.

Əy bə Vivənqəhə hımov omutə,
Cəmşidi Xıdo be bəy əy be votə.

Zərdusti votışe əvon ben divin,
Xıdoro marde in, bəs əvon kıvin?

3-nə Daqit

Hımovşon ğıjvone dı kənə livə,
Patşone kukuno şıti bə i və.

Peşoməyn çoko əy peşo divin ben,
Bə Hu ğəzəb oməyn bevayə ben, şen.

Xətoədə çaş kardən sədo Səroşti,
Mandən miyonədə Vəşti-Otəşti.

Kiyon bənə Cəmi hımov peşomon,
Oxonnə rujədə bəben pəşimon.

Çəvon səo bəpəre dəvləti kijə,
Sərqərdon bənəven kujəbəkujə.

Rosti ta kardə con bəbe vironə,
Dıvu bə conədə bəqəte lonə.

Şımə Əhrimonən dışmə bə ivrə,
Bəşe bə Otəşti nığıl bə vırə.

Vəsse insononon kardone divin,
Isətən çığıno bışən, bıbən qin!

Xıdomon iqləye, əv Hu, əv Zəre,
Ğərəyz Hu xıdo ni, əv həməy zore.

Im sıxan beşyədə Zərdusti qəvo,
Cıvonon ivrədə votşone bəvon:

İzah: Nəsu-Nasu-Avestaədə-şərə ğuvvə
Şit-yəne axməx-səfe

2-nə Siqit
1-nə Daqit

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Hue, Hu həmə zor, əmandon due!

Tobə, nəsu tobə, bə nəsu tabu,
Hu mote, Hu vote, Hu rışte bıbu!

Çıko məsəşone çəvon ım səlo,
Divon çı tarsiku peqardin bə lo.

Cıvonon sığ ğande bə çəvon kışde,
Dəfırsəyn əvon bə hındılə peşdə.

Zərdusti ğoymış kay peşdədə kışdi,
Dastonış əy bəştə sinə dəhaşde.

Mande dim bə həvo votışe joğnə,
Ha Hu, məzın bəmə vey ıştə soğnə.

Tındisə tınd bedə Otəşti otəş,
Tı əməni bıbə çı Vəşto bə vəşt.

Bə Vəşti mandedə çəmə Qorzəmin,
Divon çı məholo bışun, bıbun qin.

İqlə ro zındəmon əvən rostə ro,
Bıkə Tı əməni bəştə ro səro.

Əhumon cəndəko beşə bə peşo,
Çınvəti mupardo ovaştəmon şo.

2-nə Daqit

Sıxanış rosnəbe Zərdusti bıvrə,
Ujənən cıvonon hande bə ivrə:

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Hue, Hu həmə zor, əmandon due!

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Əve Əv iqlə İ, əmandon dıe!

Tobə, nəsu tobə, bə nəsu tabu,
Hu mote, Hu vote, Hu rışte bıbu!

Rujon dəvardedən, dəvardə manqon,
Dınyo məydone bo xəy-şəri canqon.

Şər ujən bo xəyro kandedə xılon,
Vəsvəsə rışdedə bo xəyə dılon.

Rujiən peydo ben çı şəri divon,
Oməyn pevılo ben üjən bə dion.

İ dastədə otəş, i dastdə sımə,
Rosne bə Kırəxmo ıştən Osəmə.

Votşe: Ha xonəxo, həni bəşt səpo,
Məhol dırıst şedə bə Zərdusti po.

Votedən Xıdomon Zərvone-Hue,
Bəştı bovəmoni votedən due.

3-nə Daqit

Əqər həmə bışu dı Zərdusti ro,
Şımə bəmandeyon be nun, be talo.

Əçəy ım votəyon biyə tı vonə,
Divinon qırdəkə bə Divəlonə.

Bıdə bəçəy qoon zəhrinə cəvi,
Bıjən bə Dıruco otəş dı şəvi.

Bısüto təvilon, bısuton kəon,
Çə cəvədə bıdən bə aspon, həon.

Votedən har çisə şine, şinə con,
Dı ro qasbu əvon çə ro oqardon.

İyən xəbə bıkə diyon hampoon,
Ğoym-ğoymi dəbaston çolon, amboon.

Iştə çolon qəvi dı sıği edən,
Bə Zərdusti həmron iqlə don nıdən.

Kırəxmo qırdə kay divinon, divon,
Osəmə votəyon votışe bəvon.

Divinon dəro ben haqlə bə i ton,
Bə vırə rosnero ıştə fəsodon.

Voş qəte ə şəvi Dıruco kəon,
Rəmə aspon şivəyn, ozıryəyn həon.

3-nə Siqit
1-nə Daqit

Rost be təvilonku pəson paşmə bu,
Odəmon bo ovi erıziyəyn bə cu.

Jenon kali ğəş kay, kaliyən behol,
Əğlon zikməvulə eqəte məhol.

Zərdustən pemandə miyon otəşi,
Votedə, ha Zərvon bıvoyvon voşi.

Tı vığandə həxi ım mıjdə bəmə,
Işti ım həxə ro şedəmon əmə.

Işti zərotəşon həmə, həmə xos.
Işti fərəvəşon, həmə, həmə xos,

Işti mıjdəyəsno, ğaton həmə xos,

Işti aspardəyon, voton həmə xos.

Işti haft kişvəri zəminon xose,
Bı zəminonədə ji-jimon xose.

Əvoni havz əkə ə ovon reçin,
Avon, həşi, ovşum, astovon reçin,

Avon oşand, oşand voşovi peşand,
Həmuş kə, ım sutə otəşi bınşand.

Əmə dıştı həxi kardəmon jimon,
Əhrimoni divon bıkə pəşimon.

2-nə Daqit

Çıko ım sıxanon beşe çəy qəvo,
Avon qəte osmon, peqarde həvo.

Çı avon peştədə ovşum be niyo,
Avəqurrə oməy, voş voəy peyo.

Otəşış ğət karde ım voə voşi,
Duəvilşən barde qınyə qemıji.

Bəyon səhmon əkə zəmone, vaxte,
Binojon kay ojən bo kəon soxte.

Vişəku bıruzon vardero bəvon,

Hu vığande iqlə zıbudə cıvon.

Əv bə i-vist kəsi kardəy kardəbe,
Penc-şəş qılə do bə ico vardəbe.

Parsəjn əçəy nomi çəyku divojon,
Votıje Hurikəle çımı nom-nışon.

Hu duston eqnədə bə muşkul kəynə,
Hu mıni vığandə bə komək rəynə.

Zərdusti həmroon ujən ğəmqine,
Əv şə bə Osnəband çan ruje qine.

Bə Zərdusti omə vəhy səy çılə,
Dəşə bə amburə kanduli dılə.

İzah: Hurikəl-Herakl

3-nə Daqit

Səpenə Hurimot omə çəy tono,
Çan kərə behol bə çəy kəlomono.

Çıko əv nıştəco ğəş kardə hoğo,
Hurimot kardedə ujən əy oğo.

Hakanə çəy aspi sədo omedə,
Bıluli şiveku kijon rəmedə.

Beşedən çı vişə kulə-kıçion,
Omedən asbisə vişə neçion.

Həpə dı Bırəsi çəvon sənışdən,
Oqardən kanduli kəmədə nışdən.

Çılə bə sə qıne kandulo beşe,
Səvo be bə aspi bə Dico eşe.

Qırdə ben bəçəy sə ujən divojon,
Zərdusti rosnişe bəvon Hu vojon.

Votışe oğo bən, quş bıdənən quş,
Sori Nuəruje ımrujnə ım ruj.

Ime çı semonon ən xosə semon,
Har çi bı semondə omedə bə con.

Xıdo bı semondə dınyoş ofəyə,
Bı semondə İyomə bə dınyo omə.

İzah: Səpenə Hurimot-Spenta Armaiti-
Hurimot-Çe zəmini iyən çe haft
kişvəri himoyədor
Bılul-çı Zərdusti asb
Həpə, Bırəs-çı Zərdusti dıqlə sıpə.
Neçi-Vaq

4-nə Siqit
1-nə Daqit

Çı semoni nomən Bıxore bıxor,
Dı Bıxori omdə sori əvəsor.

Xıdo vığandəşe Bıxori bə bum,
Havzə talo takə çı zəmini dim:

Bıxor omə bıxor, omə-xəş omə,
Bıxor bə vılon sə, doon bəş omə.

Şo bedə kəfşəni həyvonon, kijon,
Havzə şəy takardə quciliyə vişon.

Ov bə va, dı ruon şedə dı tovi,
Ruşin kardə ujən honiyon ovi.

Bı rujon bə bədon dusdəti bomə,
Qırdə kən aləfo haft qılə cəmə.

Bıvoşnən soondə kuləşonbəlon,
Bısuto bə otəş çı kəon bəlon.

Be duəvilə otəş rosbu bə osmon,
Bə otəşi ruşnə bomen firişton.

Əvon bəvan boşmə Xıdoku xəşi,
Bıqardən bə ico qırdo otəşi.

Har kəs kulə şəvi oğo bu bəpe,
Bıvaşdo haft kərə otəşi səpe.

2-nə Daqit

Işte dardı-bəlo bıdo bə otəş,
Omə sori bəbe əçey conış xəş.

Əmardon əhuon bə kəon bomə,
Çəvon ruh şo bəbe şoyvoni oməy.

Kuli maşdəy bıbən həməyəvo cəm,
Bışən ovi səpe ivrədə bahəm.

Dı ruy ruşnə ovi bışıştən bolon,
Bənə ruşnə ovi pok bıkən dılon.

Çəğın iyəndı kan bıkənən osə,
Bıjənən pok-poki ha sori bəsə.

Dənışo bəşmə dıl həni Əhrimon,
Çı Hu piyəy bəbe pok bıbu ha con.

Bıbun sıxtə dıli kiyon mehrəvon,
Bə Hu baxtəvəti bərəsen əvon.

Ha ruji penc kərə bıvotən nomoj,
Bəşe bə vəşt şımə əhuon dimoj.

Ujən sədoşon doy Zərdusti bı vəh,
Cıvonon je bənə bılbıli cəh-cəh:

Sıxanış rəsyədə Zərdusti bıvrə,
Handışone ujnən əvon bə ivrə:

İzah: Əhu-ru-hu-ruh

3-nə Daqit

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Əv İ-ye, əmandon həmə dı, due!

Tobə, nəsu tobə, bə nəsu tabu,
Hu mote, Hu vote, Hu rışte bıbu!

Boy bıxor, boy bıxor, tı vey xəş oməş,
Bə vılon səmiçə, doon bəş oməş.

Şo bedə kəfşəni həyvonon, kijon,
Havzə şəy takardə quciliyə vişon.

Ov bə va ruondə şedə dı tovi,
Ruşin kardəş ujən honiyon ovi.

Bı rujon bə bədon dusdəti bomə,
Ha soədə bəvəşə haft qılə cəmə.

Har kəs kulə şəvi oğo bu bəpe,
Bıvaşdo haft kərə otəşi səpe.

Işte dardı-bəlo bıdo bə otəş,
Omə sori bəbe əçey conış xəş.

Vəşəy ha soədə haft qılə komə,
Şoy-şotkomə kardə ha kə, ha kumə.

Bənə obə dılon ha kəy kəybə oj,
Şe bəyəndı kəon Dıruco divoj.

5-nə Siqit
1-nə Daqit

Dust ben de iyəndı ujənən bədon,
Rost be çı kəonku şoy-voyə sədon.

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Hue, Hu həmə zor, əmandon due!

Hue, Hu həmə zor, həmə zor Hue,
Əve Əv iqlə İ, əmandon dıe!

Tobə, nəsu tobə, bə nəsu tabu,
Hu mote, Hu vote, Hu rışte bıbu!

Çe ruy japonədə de resə mande,
Hırdənon bino kay bə i co hande:

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tınış, çı həməy Səyvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tınış zəmoni Sərvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tınış, çı həməy Xəyvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Iştıne rismon, osmon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tı doydəş bə həməy con.

2-nə Daqit

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tı osmondə kay rəvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Ovşum, Həşi, Astovon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tınış qardışi Sərvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Zəmini kayro səvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Dı ovi pur kay avon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Ha Hu, tıniş, tı Pərvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Şəri ğənim bə Xəyvon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Işti doəy, ıştı kon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Sorı kardə ço semon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Dıştı hıkmiy ji-jimon.

3-nə Daqit

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Dıştı zu qardə zəmon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tı bıbaxş çəmə qınon.

Ha Hu, ha Hu, ha Zərvon,
Tıniş, çı səon Səyvon.

Ha ruj çı zəmoni doy iqlə livə,
Nim şəvi siyoe , nim sipiyə sıvə.

Ujən nışdə Zərdust Barzəbandisə,
Fik-famış çe həşi nurə kandısə.

Zərvon vığandedə bəy ışdə vəhon,
Əvən hırdə-hırdə votdə bəməhon.

Votedə bəğande peş mı Səroston,
İnsonon bə həxi ruşnə dəroston.

Puron təy bəkarde, pur bəka təyon,
Əvonən bəvoten Xıdo votəyon.

Hu təvili səpe nıvıştəy səhey,
Hu motəy, Hu votəy, Hu rıştəy səhey.

Çənə həşi heste dınyo bəqarde,
İnson heve bəbe, jimaş bəkarde.

İzah: Barzəband-Halbarz-Əlbarz-Elburs-Huroband-
Əlbarz Zərdusti devrədə çəmə-Ğıbilə
hisob bə Huroband-Çe Huyku vəhon omə band

BASTƏNOMƏ

Kanə dınyo qardə-qardə,
Şər dumoku le-le hardə.
Zəmon vardə, zəmon bardə.
Xəy naviku sədo kardə.

Vanqvojədən duon, roston,
Canqədən Divon-Səroston.
İ tərəfo xəypərəston,
İ tərəfo şərpərəston.

Təmom be çəmə ın Daston,
Həxi tavzı bo bə məydon.
Qırdə bıbun Xıdo duston.
Məğmun bıbu bıdə şəyton.

Ha penc Kitob votedə,
Xıdo iye, ha inson!
Ha penc Kitob votedə,
Co ro niye, ha inson!

Ə penc kitob ivrədə,
Isət bəpe cəm bıbu.
Çe dınyo har kovrədə,
İ Kitob həkəm bıbu!

Əvheste, Zəbur, Tovrat,
İncil, Ğıron pərəston,
Bıbon həxə islohat,
Huy həxi rost səroston.

Xalıği asbardışe,
Bı hıkməton məbən dast.
Məxloği dast bardışe,
Rostə ronış karde şat.

Vi bıə çəşon o bıkən, -
Ğıron ən mıfəssəle!
Xəy şəriku co bıkən, -
Ğıron ən mıkəmməle!

Şəri bəka əv rınə,
Ha dardi damon əve!
Çı əvvəli nav, bınə, -
Axıri samon əve!

Aşığe məna bəzne,
Rujruşnəye, şəvşığe.
Arifu-dana bəzne,
Ğıron ləfzi-Xalığe!

Çı Ğıronoy, bıkən ğət,
Xəlğ bəyon ro bə vəşt.
Ehey, ha bəşəriyyət,
Bıvıjın, vəyşt, ya otəşt!

SƏKIŞTƏ

Zinə rəye, maştə di,
Di ni, hələ heste vaxt.
Bərpokən ədoləti,
Bınşandən bə həxi taxt.

Ğıroni bıkən heyve,
Həmməy iqlə ro bıbu!
Bəşəri Kitob əve.
Əmandəyon to bıbu!

Bımi nımando bəşər,
Xıdo bəka dınyo ğət!
Qirəm jıqo bışu şər,
Bəbe ğıyom-Ğıyomət!

Bəşər nışo həxi ro,
Xıdo bəka dınyo xo.
Obəkışte ə ruj ço,
Bome bəşəri oxo!

Bətojne ıştə soyku,
Bə dınyo otəş bəvoy.
Nur bəşe, bome toyki,
Mutonən bəbarde vo.

MİDİYA

(MADAY–MOADİ–MƏDO–
MADA–MADEH)

(2-nə Daston-2-nə Bo)

ƏFLOKİ SƏHMONDO
ASTƏ NOMƏ
(Ustodnomə)

Əflok çe Zərvoni boğe, bustone,
Ovşum, Həşi, astvon, çə boği done.

İqləşən dınyoe çə çiyə doni,
Əfloki boğədə kaşdə Zərvoni.

Sıftə vey ruk bə əv, nomış əçəy Qo,
Şe-şe bı zori bə, zıbud bə jıqo.

Hu Qo lu, pustisə çiç bə con vardə,
De Hu hıkmiyən əy zəmin ebardə.

Əçəy dastqirin coninon cəmon,
Nəbotə, həyvonə, insonə tumon.

Dınyo ebardəyon bə peş oməni,
Əmə əy hardəmon, əvən əməni.

Anə zor bəbe əv dənıbəvıjqe,
Çəy həvolonə bəy əzıni vışqe.

Peşo çı cur bəbe çı dınyo bemon?
Har şey Xıdo zındə, əməho kimon?

Hue pərvər ədo cəmi aləmon,
Zərvoni hıkmədəy əfloki səhmon!

İzah: Qo-dınyo nom
Qo-lu-pust- Q (o) lobus
Həvolonə- orbit

ATROPOT

(ATRO PƏ –ATROPƏ TON –ATRO PƏ KƏON)

“Ağıl naxşe, zu baxşe!”

ROSTƏBASTƏ

1-nə Siqit

1-nə Daqit

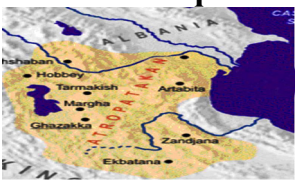

Ujənən be taloy vişəku doon,
Emə leşt-xəşəli rıtedə voon.

Çe osmoni avon hovsələtanqin,
Çand ruje deyəndı ujən bə canqin.

Poyiz jəydə ışdə oxonnə təblon,
Divoj peçinyedə lonon, təvilon.

Omedə çe navo zımıstoni sard,
Soonədə kuə bə çe mol-mələ hard.

Ha kəy ıştə zımhor qırdə ka bə çol,
Be zımhorə kəon-kandulə puçol.

Poz sə bə, bə məhol omə zımıston,
Sipyə şəyış taka bandı-ku vişon.

In va osmonədə ki jıqo ancə?
Emedə bə zəmin va zıncə-zıncə.

Doydə siyo-siyo Siyokeri bukə,
Çiyedə kerədə çe Sənomi kə.

Təvilədə Humoynə de tuşo-tuşo,
Nozə karde-karde duşedə duşo.

Humoynə bı nozə pemujyən qoon,
Zığinə şıt doydən çı kəy zandəqon.

2-nə Daqit

Çe kəy bıxeədə otəş vəşedə,
Duəvilə zikumjən kumo beşedə.

Nışdə kiyə nezi piyəmerd Sənom,
Kəy hırdənən nışdə çəy qırdo-kəno.

Çıko osmoni ranq təmom dəqarde,
Xıyzoni bino kay şanqonə harde.

Haşone qırdə be surfə miyono,
Kaşone bə Xıdo vey dıvo-səno.

Soy sıpə dərıvəy ləzi dəvardəy,
Sənom rə beşe bə sədo həvardəy.

Xəbəş qəte kiyon, ki, ha xonəxo?
Sədoşon bekarde omə ğonəğon.

Sıpə navi bıqət, votışe qıləy,
Sədoku zınəşe Mərdonə biləy.

Zınəşe hamsuyon bə şəvnışt omən,
Sərost be, Mərdon be, iyən Əhumən.

Sıpəş dı şıvışi baste bə çükə,
Əvonış dəvone vardışe bə kə.

Jeni qəvçərəzış noy bə miyonə,
Qəvçərəz şəvnışti vot-voji vonə.

İzah: Kuə-tayə
Poyiz-poz
Zığinə şıt-ruyəninə şıt
Şıvış- rıştən, Çı Vaşdımə do (albalı) lu iyən çəy çu miyonədə bə pardəku rıştə bə rıştən, jiyə.

3-nə Daqit

Çıko bə yod vardə dəvardə rujon,
Tar bedə, hışq bedə Sənomi mijon.

Quşədon erəxən bə Sənomi qəv,
Votdə az əğılbim sinım əbiy nəv.

Dışmenon dəşəbin şəvi bə Jinsə,
İ dastə ıştənış jə be bə Pensə.

Qırdə ben Modiyon amoxtə merdon,
Bino be no-peqət, eqord-peqordon.

Çıko dəparçiyəy çe şəvi pardon,
Eməyn dışmenisə çe qırdo-qırdon.

Eqniye bə bandon hay “bıjən-bıjən”,
Bo ozod kardero qətm bə kujən.

İ tono Qıyəmerd, i tono Kasqil,
De səon kardəbin jo bızın hil-hil.

İspandiyon dıştə aspoə dastə,
Çe dışmeni roon navo dəbastə.

De şımşi dıvedə bənə aləfi,
Kədusti aspoon dışmeni səfi.

Huoşəter i tono, Qirin i tono,
Ruşnəvon i tono, Zərin i tono.

İzah: Amoxtəmerdon-təcrubəynə merdon.

"Bıjən-bıjən"-Dı barzə vanqi bənə avəqurə bə deşmeni səpe qırdo-qırdo erıze, eme, hındıku karde.

Qıyəmerd- Qayamart-Qaumata-Humotəy
İspandi-Sapen di-Sapenə divoj- Sipinədi-
Sipinti- Sipiyətum
Huoşəter çı Deyoki, Kiəkəsəri fərzəndonədə qıləy.
Huoşəter- çe Hu- çe Xıdoku şə ter-nur-ro-enerji
Şə-şə,Te-r-məsafə, istiqamət, ter

2-nə Siqit

1-nə Daqit

Votdən ğəsbkoron bəji nımandon,
Dışmeni ğəb bıbu Midiyə bandon.

Səhətə peştiku çe Kəspi ləşqər,
Vitdə comə holıj rınə, conbəsər.

Vətən çı əzize, vətən çı şine,
Çe milləti merdon əçəy parçine.

Vindışe roonış bastə bə navo,
Dışmeni rost karde daston bə həvo.

Dəyən çəmə bumi canqon orəxəy,
Vətən çe dışmenon dasto perəxəy.

Vindışe quşədon çəşon pur bə han,
Sənomi oroxne bıvrədə sıxan.

Bə ji elaşqəbe hırdənon bukon,
Handəbe bevədə di kali sukon.

Haniku qon bəbe quşədon səon,
Əşdın şin bəştə kə omə hamsuyon.

Kəy jenən şə bə han kədə i tonə,
Səbarzən səş noə bə bolışqonə.

Ə şəvi hanədə çiçış nıvinde…
Əvış hano pekay çı sukon hande.

2-nə Daqit

-Orəxə dəvardə sori zımıston,
Nuəid kardedə Zərvon pərəston.

Dion atrovonon jəy-jəy ın səlon,
Voşnedən ha bandi səysə şonbəlon.

Votdən ha soədəbıvoşnən kulon ,
Bıdən bə otəşi xıyzoni bəlon.

Vəşəy soonədə şonbəhaftkulon,
Bino kay atrovaşd hırdənon, yolon.

Bino be vaştmon otəşi səpe,
Ha otəşo əvaşt jıqo votdəbe:

In şanbəvul qo şanbə,
Bıvəş ha kul çoşanbə.

Səy sədojım bıvəşo,
Dılədojım bıvəşo.

In şanbəvul vo şanbə,
Bıvəş ha kul çoşanbə.

Səy sədojım bıvəşo,
Dılədojım bıvəşo.

In şanbəvul ov şanbə,
Bıvəş ha kul çoşanbə.

3-nə Daqit

Səy sədojım bıvəşo,
Dılədojım bıvəşo.

In şanbə həvo şanbə,
Bıvəş ha kul çoşanbə.

Səy sədojon bıvəşo,
Dılədojon bıvəşo.

Çı şanbə bə co şanbə,
Bıvəş ha kul çoşanbə.

Bıvəş bənə Hu həşi,
Vıl dəvoşt bə don bəşi.

Bıbə dınyo noxəşi,
Biyə bə dınyo xəşi.

Bı vaxti hay eqne di penə sədə,
Kə sutdə, sutedən hırdənon kədə.

Çıko məsəşe ım çe Barzi Səbarz,
Rosnişe ıştənış bə kə ənətars.

Şodoşe əy ıştən bə tındə otəş,
Korponış bekarde sutə kəyku xəş.

Divojon mot mandin bəçəy bı hınə,
Səbarzış nısutəy ə otəşxonə.

İzah: Zərvonpərəston Zərvoni itoot kardəkəson
Atrovon-bə otəşi nəzorət kardə kavion.
Kavi-yəni zadəgan, otəşi hifzəkə ruhaniyon
Atrovaşd karde-yəni otəşi səpe vaşde.
Barz-Barzəyn-ısətnə Barzəvu

3-nə Siqit

1-nə Daqit

Bıvrədə di sipriş Humerdən ome,
Xəbəş səy hırdənon peroxın kome?

Vardışone Səbarz siprişi tono,
Səbarz çəy navədə nışde bə zono.

Siprişi rostə dast noşe bə çəy sə,
Votışe: ha divojon, quş bıdən ısə.

Xıdo çe otəşi sute hıkmış səy,
Atropə bıvotən çı rujiku bəy.

Çə rujo bəy Səbarz votəkəs nıbe,
Çə rujiku Səbarz Atro padri be.

In bəyon bə məhol peş be rəğbərəğ,,
Bə ha di co curə rəsəy ın soəx.

Votdəbin peydo bə iqlə nuperəs,
Kardedə otəşi həmuş çəy nəfəs.

Pevatdə dı dasti do, votdə kali,
Boloş barziədə mandə bə hali.

Votdən bə i hardım iqlə qo hardə,
İqlə pəsi pusto kılo səkardə.

Kalion votdəbin ruj kardə şəvi,
Dı dasti qətedə yolə ruy navi.

İzah: Atro-otəş
Padri-pıər-pıə-pə-yol
Atropə-çe kiyə, çe tıbə yol.

2-nə Daqit

Rəsəy Atropə nom bə bandə dovnon,
Çiçon penısoxte sıxanənovnon.

Qırdə bən bə Barzə ha co cıvonon,
Mandən bo ji-maş kay Atropə tono.

Rujbəruj vey bedə Atropə dastə,
Əv dəvon bıyəti peymon dəbastə.

Işdə dardi vote omedən diyon,
Səydən məslohaton rostə ro-riyon.

Işdə "baxşə" səydə ki vardə ziyon,
Zılm kardedəbu bə xəlği kiyon.

Çe Midiyə pərçəmış rost karde səysə,
Məholi i co be vardışe bə sə.

Ruji çe Pen səyku oməyn hovləsə,
Hufər dı Husoni bə Atropə kə.

Əvon vardışone noşoyə xəbə,
Pen sədə zulm əkə dastə peydo bə.

Şəvı-ruj məholi dion qardedən,
Kəfşəno divoji qəlon bardedən.

Əvon çe hiç kəsi votəy məsdəni,
Səydən divojonku çəvon heste-ni.

3-nə Daqit

Şəvi i nimədə bə dion dəşdən,
Bardəyi bardedən, kışdəyi kışdən.

Çıko ın bəyonış Atropə məsəy,
Jo bızın Zardəhal rıjiye bəsə bəy.

Bo ğıyzi qəvədə zıvonış təkəy,
-“Xıvand morə bəbe bə besoybə kəy”.

Bə hıtə əjdəho tık jəydə moron,
Peştpur be əbıni bə “Dara-maron”.

Ha millət ıştə səy qin kardə ruji,
Çəy vətən çəy dasto beşdə məvuji!

Sədoş kay sərdaston həmmə bə ivrə,
Votşe hozzo bıbən şedəmon bəvrə.

Bevəcon, noşəron xəbə bıqəton,
Çəmə ləşqəri zu çı ruji çəton.

Çəmə pərçəmisə vəşedə həşi,
Şəri bəsutemon dı Hu otəşi.

Əmə əbırimon fəsodi rəği,
Bıdə hiç kəs nəho hiç kəsi həxi.

Isət həmmə bışən bıhıtən çok-çok,
Ənəhıt ro şə kəs rə bəbe həlok.

İzah: Dara-Əhəməni şah

4-nə Siqit

1-nə Daqit

Sıv çe lələ sədo jəyədə çək-çək,
Boən qırdə bıbən bə Tıbə ləpək.

Kasqilış vığande kavion dumo,
Votşe qırdə bıbun bə Canqə həmo.

Qırd bəka bə i co ki ağılmandon,
Hırd bəka de ağli zuy yolə bandon.

Çıko ıştə votəy rosnişe bə sə,
Iştən dəro qınye bə osnəğon kə.

Dı şoy-şoy bə çəy nav beşen osnəğon,
Dırıst hozzo bəbe əçəy votə kon.

Noə bən əsləhon çe kiyə vədə,
Bə əsləhon səpe ruşnə dəvətə.

Atropə şımşion peqətdə, noydə,
Şımşion ruşnədə vuriskə doydə.

Çıko bəqəmış kay şımşion, oxon,
Ğocış kay osnəğon bənə ıştə bon.

Səzıvonış karde əy dı osnəğon,
Osə be çəğıno bə Canqəmiyon.

Çoko bə məydoni jinə sə rəsəy,
Vindışe siprişon nışdən dı resə.

2-nə Daqit

Huzərən, Humənən, Humerdən iyon,
Əçəy ro bə çəşin piyə kaviyon.

Dəvarde pemande nez bə otəşi,
Xıdoku orzuş kay bəvonro xəşi.

- Co karde vaxt omə qandımi-cəvi,
Şımənım qırdə ka əve de şəvi.

Votdən vəşti ove, çe vəşti həvo,
Yolon məslohaton, yolon xəy-dıvo.

Imruj ehtocədən Pen sə Tolışon,
Bə məhol dəfırsən comənoliıjon.

Məholi besəyvon, be soyb zınedən,
Bə dast çiç omedə pevışqınedən.

Şe-şe dəkıryedə çı qıyon rışdən,
Həxi bərpo kayro şedəmon maşdə.

Hələ diyəkəmon kin ə xonəxon,
Əsləhon hozzo ka çəmə osnəğon.

Çoko quşışon doy bəçəy votəyon,
Humerdi mijonış rost karde qon-qon.

Bəyış diyə karde çe səyku bə po,
- Qasbu tadi kardəş, ki va ın xəbon?

İzah: Kavi-zadəgan

3-nə Daqit

Kali bo şəğoli hard bedə bəhe,
Dıqlə aspo bığand omuton səhe .

-In xəbə dırıste - damə be Humən:
Huson deştə duston çəvrəo omən.

Bımədə ozıvon oməy Huzərən,
-Rost votdə, dəvon bə çəmə Hufərən.

Əmo az votedəm Pen səjon ıştən,
Dəvon bə canq beşun, əvoni kışdən.

Dəmənən be bəzne jıqo ğır-ğəzo,
Əməho boştəro bıbəmon hozzo.

Ziyodə rıkno be Humerd bımədə,
Huzəri sıxanış haşde nimədə.

Əşde diyəş karde bə nıştəkəson,
Dı vanqi votışe həmmə bıməson.

-Deşmen peydo bəbu Pen sədə əqəm,
Maşdə bə Jin səən obəka ğədəm.

Deşmen çənə more, əjdəho bə ni,
Əçəy sə hırd karde jı zu əbəni.

İyo joqo-jəqo karde çı lozim,
Azən çe Atropə de fikri rozim.

5-nə Siqit

1-nə Daqit

Maşdə bəştə aspon bıbənən səvo,
Əmənən boşməro bəkamon dıvo…

Çe Atropə dastə çoko saru be,

Jobzın bə ovəyzi peqardə ru be.

Çan qılə mənzılo dəvardin rəvon,
Ha dio umuj be canqəkon bəvon.

Se ruji bə peşdə oçəni çəsəy,
Ləşqər bə Penə sə vişəku rəsəy.

Navəşon navədə nez ben bə ğələ,
Çe ğələ poədə çardəbe qələ.

Fırsəyn qələ tono navəşon qon-qon,
Bıznon kovrəyvıje, kiy ın "qələvon"?

Qıləyni votışe ım ni qələvon,
Əqəm qələvone, kıve çəy sıpon?

Dərəməy bımədə qələ iqlə qo,
"Qələvon" oğo be zandəqo bı ko.

Pustə kılo jiyo çəşonış obe,
Odyəsəy bə dumo, hiç kəsi nıbe.

Dimış çiyəy bənə sili ranqəvun,
Rişış zardə qezı, çəşonış kavu.

2-nə Daqit

Tanədəş pustədə pedıryə çoxo,
Im çəmə məholi odəm ni oxo!..

Navəşon tikəyən dı keri fırsəy,
Nez ben qədə-qədə çe peştiku bəy.

Çəşon rost nıkardə “qələvon” bə pe,
Eməyn ço tərəfo xonəxo səpe.

Hiççi sənırəsəyn bə çəy vır-vıri,
Əçəy dast-poçəşon baste de teri.

Çımo dənıvarde hiçi ənğərib,
Iştənış rosniye omə ləşqəri.

Bə kanə Ğələcoğ vardışone əv,
Husoni okarde “qələvoni” qəv.

Atropə xəbə səy əçəyku: Tı kij?
Larzəy çe tarsiku əçəy bızə riş.

Oməy əv bə zıvon keni bə keni,
Votıje: “ Pen…penu…pena…pereni…”

Atropə xəbə səy kiyon ki məsəy:
-Çımi çı pen-peno ki çiç sərəsəy?

Hiççi dənırəsəym əçəy pen-peno,
Tikəy bəy ov bıdən bıdə bəştə bo.

3-nə Daqit

Çıko ovışon doy, ovış peşoməy,
Oçandi bə çəton əv bəştə oməy.

İyən vindışone bı hanqomədə,
İqlə merd həy səpe joqo omedə.

Hə ıştə koədəy şe-şe hardedə,
Hakanə qəv ğandə aləf çardedə.

Dı veyzə jəydə əv ıştə çalə hə,
Votdə: xəyot bışoş, bılıv, kam bəhə.

Atropəən vinde ə merd çe piyo,
Votışe ə merdi sədo kən iyo.

Çıko nez be bəvon omə piyəmerd,
Atropə xəbə səy: Çiçe ışdı dard?

Jo bızın ojı kay xıli bastə hıl,
Pure bən dı dardi piyəmerdi dıl.

Dardım yolə darde, hiç xəbə məstən,
Pen sədə peydo bə avdolə dastən.

Pen sə be çəş mandə kuə qlo bə,
Divoji ji-jimon vırtı-vılo bə.

Həməzon be ruzi oqətə əmə,
Bırəso Atropə bərəse bəmə.

ÇƏPƏBASTƏ
1-nə Siqit
1-nə Daqit

Çəmə məholiyən jı yoliş heste,
De nomerdi deşmen, de merdi duste.

Əv bo de ləşqəri deşmen ku bəbe,
Bəmə komək bıbo əçəyku bəbe.

Votedən dı rişə pevatdə əv doy,
Əçəy iqlə nəho seqlə aspi boy.

Çəy dastədə vindəm deşmeni mardi,
Tadime, şedəm bəy bıvotım dardi.

Çımı mol-məlonən bardəşe əvon,
Əvon vey, az iqlə piə qələvon.

Boşməro bo çiçi kardedəm qırəy…
Bımədə Atropə odəmon sırəy.

Hufər penıtovəy, votşe bəka vəs,
-Hejo Atropəe detı qəp jə kəs.

Omə əv kardero bı dardi çorə,
Zındəş əqər bıvot bəy çəvon vırə.

-Zınedəm, çı Pensə bandədən əvon,
Şəv bedə emedən bəsə bə nıvon.

Kuəru kənoədə lonəşon qətə,
Qasbuən oqardən bə koçon, hıtən.

2-nə Daqit

Ləşqər dı ruy kəno be bə ro səro,
Hıri eqətəşbe çe bandıku ro.

Navəşon xəbə vay ehıtən əvon,
Ləşqəri ebaste çı koçon qəvon.

Oməy çe dıləku deşmeni vanqvuj,
Məvot koçonədə hıtedən bə ruj.

Qətəşe koçon qəv şımşibədastən,
Çəğın beşəkəson daston dəbastən.

Peşo iqlə-iqlə çəğın evardən,
Bə Atropə huzur əvoni vardən.

Atropə Hufərış sədo kay peyo,
-Ladinə siprişi sədokə iyo.

Hufəri siprişış rə pəydo karde,
Əvış çı Atropə tonoku varde.

Atropə xəbə səy çəyku əvoni,
-Qasbu tı zındəbuş çəvon zıvoni.

Piyəmerdi vote zınedəm bəli,
Həməzonon votdən, bı toyfəğəli .

Əvdolin, zındənin ki bə kom pədə,
Jiyedən İberu rostə japədə.

3-nə Daqit

Həməzənon hestin, avlodin dəvon,
İberu çəpədə jiyedən əvon.

Imon həmmə Zonin, əvon həmmə Zən,
İberu japondə əledə jidən.

Ha nəv manqi sədə omdən bə vindvoj,
İberu kənoədə jiyedən çıl ruj.

Səon i kardedən çıl ruj bə i co,
Peşoən co bedən jiyedən co-co.

Omə nəvmanqisə omedən ujən,
Də ğaydə qınyedən bəyəndı umjən.

Ostənon zandəyi çıl ruj dovnedən,
Ujən iyəndıku co bedən, şedən.

Həməzonon bardən hırdəni niyon,
Həməzənon bardən hırdəni moyon.

Bardən perosnedən co-co əvoni,
Omutedən bəvon ıştə zıvoni.

Çıko nuə nəvmanq qınyedə bə sə,
Ujənən omedən bedən səbəsə.

Atropə quş doy-doy bəçəy bı votəy,
İqlə ruşnə fikış əlbəsat etəy.

2-nə Siqit

1-nə Daqit

Sədoş kay Huromerd rə ıştə tono,
Okıryəyn dıkəsi tikəy bə kəno.

Votışe: Çiç votedəm, çok-çoki bıməs,
Jo bıkə bıvito Həməzon i kəs.

Çəmə çaşəkondə i dastə co kə,
Bəvon çımı votə ın fami okə.

Eqnon əçəy dumo bənə bə soğnə,
Bıznon bo koməqi şedə bə kovrə.

Çımı zınəy ıme vitə xonəxo,
Bəşe Həməzənon tonoku oxoy .

Əvon çıko məsəy iyo ın bəyon,
Bomen bə Həməzon beşero həyon.

Çəş bəkamon iyo da çəvon ome,
Hələ diyəkəmon Həməzən kome.

Bısoxtən çuçəlo da-ponzə bolo,
Pekən bə çuçəlon canqəvə talo.

Kenə ə çaşəkon bəvarden xəbə,
Zənon nez be nezi çəmənə nubə.

Əmə bəvoşnemon tanqədə kiyə,
Çuçəlon bənomon qırdo çə kiyə.

2-nə Daqit

Çoko erıziyəyn zənon çəvonsə,
Əmə ebəmemon qırdo bəvonsə.

Əvon bənə şori dəbəşen bə səl,
Bəvamon çəvon səy qırdo bə qijəl.

Huromerd şe ın koy bə əməl varde,
Jı şe dənıvarde ujən oqarde.

Atropə xəbə səy: çiç be, çiçı kay?
Votışe: ıştı votəy bə əməlım vay.

Çoko ın votəyon bə əməl oməy,
Atropə vote bə ləşqəri həməy:

-Se-ço ruj rohəti bıkəmon iyo,
Se ruji bəpeştə bəşemon çıyo.

Dı şəvi bə peşdə toyk emeədə,
Çaşəkon xəbə vay Zənon omedə.

Atropə bə həmməş vote hozo bən,
Bəpe bəçəmə səl eqno Həməzən.

Şəvi i nimədə eqıniye vanq-voj,
Zənon erıziyəyn bə sələ tanqvoj.

Hələ dənırəsə ın bəyon fər-fər,
Qətşe çəvon qırdo niyon bə ləşqər.

3-nə Daqit

Otəşi kənoədə qırdə bin qit, pot,
Çiç bıkən, çiç nıkən, eqıniye vot-vot.

Atropə xəbə səy kıve qələvon?
Bo bıvoto bəmə çiç votdən əvon.

Piyəmerd rə oməy bə Atropə ton,
Bo Atropəş vote çəvon votəyon.

Atropə votışe bıvot tı bəvon,
Hiççi benibəşe çı qəvə-qəvon.

Həni bo canq karde fırsəton niye,
Bo Atropə tono şımə yol kiye.

Dastəku iqlə zən beşe bə miyon,
Votışe: Yol mınim, bənim az niyon.

İqlə ricom heste şıməku çımı,
In hilliə ki rıştə bıvotən bəmı.

Atropə bə zəni quş doy bədiqə,
Votışe: Mərhəvo bəştı bı ciqə.

Əmo, bəpe bızniy heri çı pero,
İqlə ciqə kame bo canq kardero.

Ağıl zılmotədə insoni həşiy,
Bə hillə nav bəpe de hillə beşiy.

3-nə Siqit

1-nə Daqit

Zəni vinde səhe eqniyən bə səl,
Be canq təslim beye həməysə əfsəl.

Votşe; - Işti votəy bıkamon əmə,
Zınemon piyedə çiç bəkaş dəmə?

Atropə votışe: - jəqo bu, ha Zən,
Be xun co bəbemon, hay bəştə vətən.

Zəni diyən sırəy, oməy bə çəy nez,
Votışe: - Eşi asbo, bətı votəym hest.

Har ki buş zındənim, çı merdon naxşiş,
Sa qlə zən oqətdəm botıro baxşiş.

Kəynə bo ıştısə deşmeni ğətı,
Az dıştə ləşqəri bərəsem bətı.

Bımədə çı asbo eşe Atropə,
Oməy nez, de Zəni mande vəbəvə.

Dust be binoşon noy, pevılo ben çən,
Co ben iyəndıku, hay bəştə vətən.

Bə Biləru kəno rəsyədə əvon,
İqlə asbo ıştən rosnişe bəvon.

Atropə: Omə kəs kiye,-xəbəş səy,
Huməni Yasəre, votışone bəy.

2-nə Daqit

Yasər de Atropə mande dimbədim,
Votşe dasto şedə Sipiyəru ə dim.

Çı Yolə Midyəku xəbəvard omə,
Votdə bə Dara sə yolə dard omə.

Çı Midiyə osmoni qətedə toyki,
Dara əv vığandə ıştı tonoku.

Votəşe Məğdonıj bə dave omə,
Atropə ıştəni bırosno bəmə.

Atropə şe bə fik: Bəyım votəbe…
Beağıli oxoy bevayə bəbe.

Votəmbe ım vazi i ruj bərıje,
Sərləşqəron veyni comə̇holıje.

Votəmbe dıləpıt bəvarde ziyon,
Votəmbe dust bıbi dıştə hamsuyon.

Sədoş karde ıştə ləşqəri yolon,
Votşe okuştənən voşnə şambəlon.

Məğdonıjon omən çe Midiyə səpe,
Əmənən bə komək bışamon bəpe.

Peş həlol-humməti Zənonku co bin,
Hay bəştə mənzıli tərəf səro bin.

3-nə Daqit

Dı rujışon ro kay Kaspi kənoku,
Şin çı Kodomoni-Dara tonoku.

Atropə de Dara nışte dimbədim,
Votışe az bətı oxo votdəbim.

Votdəbim qılvondəş tı ov boştə səy,
Vəsse çımi-çəyku xurci-xəroc səy.

Bəştə surfə sədə nıştəyon dəkə,
Bı rujdə sıredə əçəvon bukə.

Zu, hınəş ləşqəre yolə Ğəysəri,
Bəpe çok diyəkəy bəştə ləşqəri.

Dara qin kardəbe təmom ıştə sə,
Votışe: Ha sipriş çiç bıkəm ısə?

Atropə xəbəş səy: Çəvon yol kiye?
Qasbu dı qəp-qəpi çəy xır barşiye.

Kodomoni vote: Əv qıləy dələy,
Votedən zinoku bə əmələməy.

Atropə: Jıqo bu sətropon vankə,
Iştənən canqəkə dəsqoon tankə.

Sətroponış cəm kay Dara bə i co,
Votışe ləşqəri bıkənən hozzo.

İzah: Kodomon-3-nə Dara

4-nə Siqit

1-nə Daqit

Ləşqəron nıvə ben i ruji çəsəy,
Oməyn bə Arbili Qavqamel rəsəyn.

Pemandin dimbədim ruy japonədə,
Dəmandin hozo be ha dı tonədə.

Ruji peşniməyji tasbəy bərkə canq,
Rost be asbə şivə, canq əkəon vanq.

Bəki ox qıniyə, bəki neyzə bəş,
Çıki lınq bıryə bə, çıki eqnə kəş.

Co bəbe de şəvi Atropə ləşqər,
Bə deşmeni peşti dəjəno nəştər.

Bənə voşi voəy Kaspion oxon,
Ru be huşi səpe Məğdonıjon xun.

Kadusi asboon jobzın çı həvo,
Eməyn çəvon səpe bənə siyo vo.

Rosto Səkon jəydə, çəpo Albonon,
Məğdonıji səon qandımə donon.

İsqəndər ləşqəri çı navo bardə,
Xəbəş ni peştono şıkəsti hardə.

Çaşəkon vığande bə nav Atropə,
Çı navo xəbə ni, bə Dara çiç bə?

2-nə Daqit

Çaşəkon oməyn bə ləşqəri dılə,
Votşone Kodomon məydono tılə.

Atropə ım məsəy xunış be siyo,
Votşe oqardəmon, şedəmon çıyo.

Oqarde de şəvi əv bəştə məhol,
Çan ruj holış nıbe, bəbe bərk behol.

Xır-xıyol kardəbe çan rujbe dıştə,
İ rujən məsəşe Daraşon kışdə.

Sədoş kay məholi siprişon həmə,
Votşe Dara mardə, çiçkəmon əmə?

Çıko boqordnəmon deşmeni şəri,
Rujbəruj vey bedə zuş İsqəndəri.

Əçəy canqəkəon mujnəsə veyin,
Kali dəmə bəyon ısətən dəyin.

Siprişon ım bəyon no-peqət karde,
Votşone canq bəmə ziyon bəvarde.

Bə Dara zu nəbiy ağlış bə nəbəy,
Çəmə ko dustəti edaşteye bəy.

Bışamon ivrədə bə çəy vindmon,
Bıvindo əmənən bəy deşmen nimon.

3-nə Daqit

Atropə zındəbe siprişon etəy,
Əve bə Hufəri votəş be votəy.

Hufəri sə ğal be, şəbe zinəku,
Ğızıl vıjnedəbe çı xəzinəku.

Maşdənəy Atropə deştə siprişon,
Şen de İsqəndəri bıkən vindımon.

Atropə odəmon çıko çodı jəy,
İsqəndər bı peqın çəysə rə oməy.

Piyedəşbe rə bıbu çı koyku hali,
Çı çodo dılədə bə çəşbe yali.

Dı dastəy siprişi Atropən oməy,
Xolçə səpe nıştin omə kəson dəy.

Bino be votı-vıj, bino be qəp-qəp,
Qa soybət dırıst şe, qaən şe çəp-çəp.

İsqəndər oməbe iyo be nəho,
Atropə hisış kay vəşşiy xonəxo,

Votışe mı vəşşime, qa şımə siyon,
Surfon oğandə bun bə çodo miyon.

Jobzın İsqəndərşon bekay çoliku,
Atropə xəbəş doy əçəy dıliku.

5-nə Siqit

1-nə Daqit

Bə Hufəriş vote: Bıvot ha bıvə,
Biyon nav təomi bəhəmon mivə.

Ğızlə siniədə vaşone mivon
Vuriskə doydəbe ambuon, sefon.

Çı mivon vuriskə bə çodo vəte,
İsqəndəri iqlə bibış peqəte.

Bardışe bəştə qəv piyəşe ğıç jəy,
Nınışte bə mivə dandonış dəjəy.

Votışe bə Atropə: ım çı cur bipe?
Imi poə kayro çiç bıkəy bəpe?

Satico ğıçım jə bımi çan tono,
Bımi vışqedəni çımı dandonon.

Atropə bımədə nam-nami sırəy,
-Nohəx dandononku kardedəş qırəy.

Be piyəy, be məno canq əkə kiye?
Kali həmə canqon bo dəvlətiye.

Məvuji bomiro canqədəş tınən,
Im mivon ğızılo botı soxtə bən.

İsqəndər jo bızın hano pelarzəy,
Rost be səpo mande, xıriku larzəy.

2-nə Daqit

Votşe: Ha sipiriş, mını rost dərəs,
Çımı canq bəyro ni, mını çok sərəs.

Kon məholon zudon zılm kardedən,
Ocizə məholi moli bardedən.

Çımı canq insonon bo i kayrderoy,
Bə iqlə pərçəmi soğnə varderoy.

Pidəme həx ıştə vırə bıstəno,
Zudo çı ocizi həxi nıstəno.

Atropə votışe: jıqo bu bıvot,
Çı həxi vığandəy boçi karde fot?

Iştı canqəkəon sutə Əvheste,
Əv Xıdo bəməhon vığandə veste.

İsqəndər bımədə şe bə fik qədəy,
Votışe çı koyku xəbəş bə ni çəy.

Əyən peşo məsə həmonə ğəzo,
Bə koy kardə kəson doəşe cəzo.

Atropə xoş oməy bə çəy bı votəy,
-Jo bu detınimon əmənən de səy.

Bəvədə bı məhol tı vey xəş oməş,
Çəmənən fik ıme, bıbu dınyo xəş.

3-nə Daqit

Çəmə sıxanonku məbi norozi,
Isətən boy bınışt bəhəmon ruzi.

Çı sıxanon bəpeşt xırış dəvarde,
İsqəndər bə nıştə vırə oqarde.

Patmonon xorəkon surfəsə varde,

Həmmə binoşon kay ivrədə harde.

Peş harde Atropə sədoş kay Hufər,
Votşe zənon biyə rə bə çodo və.

Bımandon çı çodo vədə dıbədı,
Canqəhənək bıkon əyo dıyəndı.

Harde bəpeşt beşin əvon bə beton,
İsqəndəri vinde canqəkə zənon.

Xəbəş səy: Im çiçe, ın canqəkon kin?
Atropə votışe: Çəmə baxşişin.

Botıro vardəme, sa canqiyə zən,
Bə həzo canqəkə merdi zu bomən.

Isət ıştı koe ım baxşişi səy,
İsqəndəri diyən bımədə sırəy.

Çəvon dustiəti dəyən bino be,
İsqəndəri zənon peqətışe şe.

BASTƏNOMƏ

Kiyon omən, kiyon şənin?
Çiçon bəben, çiçon bənin?
Ki votdə si bəbe zəmin?
Umur kame, dınyo təmin.

Tarıxi riz cılə-cuyə,
Zəmoni əvış dəsuyə.
Fırsoe əçəy ro-riyə,
Fısqe bənə telə ruyə.

Həzo soron dəqarde, şe,
Vey İsqəndəron marde, şe.
Qardış həmonə qardışe,
Ki hardışe, ki bardışe?

Ha do zındə kom doy done,
Çəvo bəbe ha doy donən.
Bızno bəpe çı ki sone,
Ha fərzəndən, ha insonən.

***

Ruj i tono, şəv i tono,
Çardedən umri de tovi.
Con çəvon xısnə bə əno,
Parzınedən bənə ovi.

Çəş bınovon bəştə, bəyiş?
Çı kovro bə kovrə şedəş?
Təy bə puriş, pur bə təyiş?
Dı şe qa bə covrə şedəş?

Işstə bobon bə yod biyə,

Iştə rişə bığand osə.
Iştı dəvlət konco siyə?
Hınə bıkəy qasbu esə.

Zərdust bobo çəş bə roe,
Okə çəşon sərost bıbi.
Atro pıə quş bə roe,
Əçəy həxi dərost bıbi.

Rost bıkə ıştə vanqi tı,
Boştə həxi zikkə bıjən.
Bekə qıyo kutanqi tı,
Bənə avon çəkkə bıjən.

Ba bıməson ıştı sədo,
Kiyon bətı beşən ğənim.
Barışt çəvon çəpə ədo,
Bıvot Midiyə xıvand mınim.

Iştə pərçəmi rost bıkə,
Bərpo bıbu Atropəton.
Iştə canqə talo takə,
Bıvot azim Atropə son.

SƏKIŞTƏ

İ ruj bəşe ruf çı cono,
Con bəpıxe, ruf bəpəre.
Ruf bəşe çı bobon tono,
Çokə əməl əçəy pəre.

Qırdə bəben rufon əyo,
Xəbə bəsten çiçı karde?
Əmə botı ohaştəyo,
Çiçı haşte, çiçı varde?

Ofəyebu əmonəton?
Çiç be vətən, çiç be zıvon?
Siyodimon, zıvon kuton,
Çiç bəvoten ə ruj bəvon?

Hay vətəni mərdə zoə,
Vo bəştı sə qard bəvite.
Yurdış bəkəs dıqlə poə,
Çoko bəştə merd bəvote?

Nişon bıdə ıştə hınə,
Vəsse tars ıştı səqıne!
Oqard, oqard bəştə bınə,
Çı merdədə merd bəqıne!

SIMORĞİ LONƏ

(3-nə Daston-3-nə Bo)
ASTƏ NOMƏ
(Ustodnomə)

Ozodi

Dınyo bino beyku bə canqe bəşər,
İ tono xəy mandə, i tonoən şər.
Şər puçəy, bo xəyri har qılə zoti,
“Kali iqlə ruje-əvən ozodi!”

Xıdo har xəlğbəy bə dınyo vardə,
Bəyro nom co kardə, vətən co kardə.
Ki bə ki bın həxon bəd nufuz bəka,
Bəştə aqibəti təcovuz bəka.

Ki zındəni bəvon ujən bıkəm car,
İnsonış ofəyə faili-moxtar.
Bo har kəsi əçəy ıştən bovə şin,
Bo har qılə xəlqi co kardəşe din.

Zəminış co kardə bo jimon karde,
Kitobış co kardə bo imon varde.
Kom xəlq bə kom xəlqi dı zu din bəba,
Çəy hisobi Xıdo dəy səhe bəba.

Iştə zıvonış hest ha Xıdo bandə,
Iştə zıvonədə har kijə handə.
Bılbıl çı boğie, beyğoş çı xoe,
Kəjələ zıvon co, lo zıvon coe.

Bəməse Xıdo çı vəzəxon zikkə,
Osmondə rost bəbe çı avon çəkkə.
Voşov ebəşurye zəmini səpe,
Vəzəxon rost bəkan ıştə səy bə pe.

Ovədə bəvaşten, ləzzət bəbarden,
Iştə zıvonədə şukr bəkarden.
Xıdo bə vəzzəxi doə ə vəx-vəx,
Bə ğazi ə ğa-ğa, bə bili məx-məx

Votdəbu kali kəs moyon zıvon ni,
Bızın jələvoni ağlış rəvon ni.
Iştə zıvonədə qəp jəydən əvon,
Xıdo bə har xəlğbəy doəşe zıvon.

Korebu jələvon, məsdəni qasbi,
Zıre bo hə omə, şive bo asbi.
Xıdo kardəy roste, əmandəy due,
Şir nərə bəkəşe, şəğol bəzuze.

Ax vətən

Diyə kardəm hıtə millət ni xəbərdar, vətən!
Iştı dardi bıkə Nasir bə ki izhar, vətən!

Dasto şe nom, şe zəmin, sutdəm-evəşdəm bı ruji,
Təhno mandəm, ni qıley dardbızın həmkar, vətən!

Hanədəm vinde zışanqo bobo Bopok nıştə,
Bəmedə Barzi xərobotədə zar-zar, vətən!

Tolışi bandıku əslən çı sımorği lonəe,
Bə sımorği bı lonə soyb beşəbu sar, vətən!?

Ənədəş karde ədovət detı Farsi, Ərəbi,
Məvuji kam be, oməy ğəfləvo-tatar, vətən!

Işti fərzəndon oxo mərdo-vəfomandbin həmə,
Ni ısət damoniro iqlə vəfodar, vətən!

Rujbəruj kandə dıli dard, çıko ru kandedə ku,
Xıdo ıştən bıbu bı rujdə bətı yar, vətən!

Bıləband

Çəmə bandon ruşnə çoe Bıləband,
Bə Bopoki po doə soe Bıləband.

In təhrifon bə tarıxi ki rıştə?
Bıləbandiş Bilalabad nıvıştə.

Bı məholi bələd bə ni Təbəri,
Çiçiş botom əçəy, ziri, zəbəri?

Səvaloni Hardəbilo çiyə çoy,
Çəğın jıqo şəş-haft fərsəx bandə roy.

Ki bardə şək bıpamiyo, ro bıko,
Çı tarıxi duy rostiku co bıko.

Bıləband- (ərəbədə hərfi ı ni bəçəy qoroş Bıləbandi Bilaband, Bilalaband və ya Bilalabad) nıvıştəşone.

Həmən ki ərəb nıvışteədə sait noydəni əve ı-şon i handə.

Bopok

(Bopok-Babak-Babək)

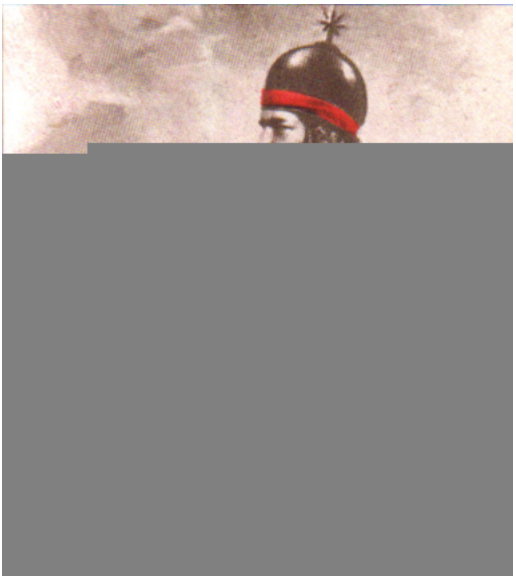

ROSTƏBASTƏ
1-nə Siqit
1-nə Daqit

Şəv orəxdə, xəy de şəri bə canqin,
Sukon handən omə ruji bə vanqin.

Həşi nam-nam çı dıyoku rost bedə,
Tolışi həvo qədə-qədə tasbedə.

Həşi qırdul dıyo dimo siyedə,
Keni bə keni bandonkuən çiyedə.

Imrujnəku Həsən şedə de qələ,
Diyo beşə Bıləbandi mol-mələ.

Qədə çovon ləvoş noə amisə,
Qələ çardə Niso havzə haymisə.

Bızəyıjən ıştə qələ vardedə,
Tikəy bə ton çəvon qələ çardedə.

Bızəy qələ bə i jiyo dərəməy,
Həsəni rə ıştənış rosniye vəy.

Bə pəson vindışe nez bedə neçi,
Be bə vaqi coni de ləvo duçi.

Çıko ləvo qıniye bə neçi maqi,
Peqarde kəmisə conış doy vaqi.

Qələvoni vinde Həsəni hınə,
Votşe bıjyo tıni perosnə inə.

Izah: Bopok- Bo (on) pok, yəne-Pokə bo (ərəbədə hərfi p ni bəçəy qoroş Bopoki Babok-Babak-Babək) nıvıştəşone.

2-nə Daqit

Bəyro karde-karde əv dıvo-səno,
Oməy qədə-qədə Həsəni tono.

Həsəni vinde əv səlomış doy bəy,
Piyəmerd dı şoy-şo çəy səlomış səy.

Piyəmerdi çıko səşe çəy səlom,
Votışe: Şinə balə, çiçe ıştı nom?

Tı nəbəyş vaq əkəy qələ şılı-qut,
Həlol bıbu bətı ıştı diyə şıt.

Çoko piyəmerdi çəy nomış məse,
Səş rost kay bə osmon xəyli edyəse.

Peşo diyəş karde əy bə Həsəni,
Xəbəş səy əçəyku çənibəçəni:

In nom, şinə balə, ki doə bətı?
Həsən çiki nom bə, zıınedəşbu tı?

Həsəni diyəş kay bə merdi mot-mot,
Votışe: Zındənim, zınedəş bıvot.

Piyəmerdi pur be çəşonış, bəme,
-Peyğəmbəri nəvə Həsəni nome.

Bızın, şinə balə, ərəbim azən,
Çə məholo vitəm oməm bə Bızəyn.

3-nə Daqit

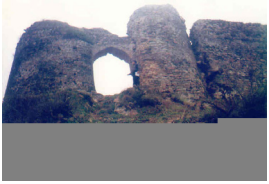

Muhəmmədi balon həmmə didərqin,
Mırtədon dastədəy ısət əçəy din.

Nocinson bəvonro vey hillə rışde,
Kalişon tojniye, kalişon kışde.

Azən çı Xəlifə zılmiku vitəm.
Oməm bı Tolışə bandon dəvitəm.

İyo çəvrəysə vey islami xotı,
Isət boçi vitəm bıvotım botı.

Ruji siprişon şen dı dəvə-dinə,
Hoştışone bomı hamsiyə kinə.

Şami kənoədə jiyedəbimon,
İyəndı dı sıxti piyedəbimon.

Vindımon əkəymon bə şəvon əmə,
Kəynə kəy odəmon əhıtin həmə.

Şəviən oməym bo kinə vindero,
Qıyozəm vardəbe bo pəvəndero.

Vindıme vitedə kinə dı tarsi,
Bəmedə, çəşonış pure dı arsi.

Çıko əy ıştənış rosniye bəmı,
Diyəm kay omedə i kəs çəy dumo.

2-nə Siqit
1-nə Daqit

Xıri mınış qəte bekame ğəmə,
Çəşım karde tikəy nez bıbu bəmə.

Çoko oməy qarde divo qardəku,
Dəporəym qətıme əçəy xırtəku.

Rost kame lınqonış co be çı bumi,
Jəme bə çəy maqi dı ğəmə dumi.

Dı kərəş oşande əy ıştə poçon,
Tikəy xır-xırış kay beşe əçəy con.

Diyəm kay ım nocins çı Xəlifə boy,
Bızno obəkuşne çəmə nəsli çoy.

Hələ ki xəbədo nıbin çı holo,
De şəvi tıləymon ıştə məholo.

Də vite romon kay dı manq şəvı ruj,
Çan sore iyomon, bəmon bandı-kuj.

Iştı nomım zıne Həsəne, şo bim,
Tınən bızın mıni Əbu Əzrəğim.

Piyəmerdi qəp je Həsəni quş doy,
Co ben iyəndıku ə ruj dı şoy-şoy.

Məsəşe Həsəni vey yolə hanqon,
Zınəşe navınnə mərəkon, canqon.

2-nə Daqit

Rujon dəvardedən iyəndı dumo,
Tişə jə zəmini aləfon tumo.

Toyk dı maştə sıvi bə canqe hələ,
Həsəni danə kay bə bandon qələ.

Çoko qələ rəsəy bə Bızəyon ku,
Vindışe iyoye ərəbə mamu.

Ə çəy mol-mələən çardəbe peyo,
Əyən ıştə qələ vardəbe iyo.

Rost be əçəy tono bəy səlomış doy,
Ərəbi vinde əv kardışe şoy-şoy.

İco qırdəşon kay xəyləki qəvən,
Otəşışon sənoy, nıştin vəbəvə.

Ujənən handəbe kəfşəni kijon,
Bə bəhs bin deyəndı bılbılon, zəjon.

Həsəni vindışe əv bə xıyol şe,
Binoş kay şin-şini bo tənburə je.

Vətənış bə yod vay dılış qəte vəş,
Pur be dı çəşarsi piyəmerdi çəş.

Qardin qələ dumo, şaməvəy co ben,
Hay bəştə di tərəf qəlon səro ben.

3-nə Daqit

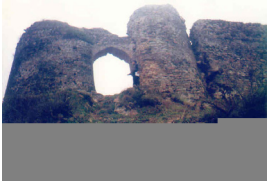

Sori əvəsore tasbəni həvo,
Avəqurə jəydə bə bandon ləvo.

Həsən bandonədə qardedə hələ,
Çovnedə haymondə çı diy mol-mələ.

İ rüj çı osmoni diyənon qarde,
Bərkə avə qıniye, voşi ekarde.

Həsəni həyvonon dərəməyn saru,
Həviye iqlə pəs pırtiyəy bə ru.

Voşi enıbıryəy həniyən be zu,
Kulok zudo be-be ha qlə də be ru.

Ov ru be bandono peş be çı halon,
Dəğandışe bə koç Həsəni molon.

Vindışe tanədə taloş dəxısiyə,
Koçi miyonədə sənoşe kiyə.

Bekaşe çı tano bo hışk karde şəy,
Peqətışe tənburə binoş kay bo jəy.

Bımədə daştiku vaqə zinq ome.
Bı sədo koçədə pəson dərəme.

Peqətışe posnə beşe bə kəno,
Vindışe iqlə merd bə vanqe çəno.

3-nə Siqit
1-nə Daqit

Posnə ruşin karde çıko həndəvə,
Rə oqarde bə koç peqətışe təvə.

Dıqlə vazə neçi qımro bə merıs,
Qıniyən dı sıpon perısbəperıs.

Hələ vindəşnıbe neçı-jıləvon,
Rə ıştənış rosne Həsəni bəvon.

Vaqonış tojniye dı vəşə posnə,
Ni be zılmotədə neçiyə vosnə.

Ə merdi vinde əv qıniye bə silə,
Həsəni varde əv bə koçi dılə.

Dast-poçəş xunədəy, əmo bəjiye,
Həsəni fikış kay, kali ım kiye?

Kiyə kənoədə nışandışe əy,
İqlə pəsış duşe şıtış doe bəy.

Merdi tatə şıtış çıko peşoməy,
Kiyə kənoədə rə bəştə oməy.

Sıftə efışnişe, peşo ekıre,
Çəşonış okarde nam-nami sıre.

-Ehe, qidi dınyo, ım çı kulok be?
Jo bızın ha tıləş amburə lok be.

2-nə Daqit

İ tono neçion, i tono kulok,
Imən iqlə ğəzo, çok perəxim, çok.

Təmom bəştə oməy çənibəçəni,
Səzıvonış karde əy bə Həsəni.

Votışe çı rujnəku biş rukə boylim,
Nomım Cəvidone, az Barzi yolim.

-Kali hiç-puçədə çı dasto şəbim,
Tı koçədə nəbəyş az həlok bə bim.

Məsəme ıştı jə tənburə sədo,
Votıme conım rəxəy, vey şık bə Xıdo.

Vey zırəkə zoəş, bıvotım bətı,
Iştənən ciqəyniş, çiç əkəym be tı.

Neçiyon girədə az conbəsə bim,
Məholi dılədə şəmodot əbim.

Əvotin Cəvidon bandədə mardə,
Kəfşəni neçiyon əvışon hardə.

Boy ısət tı bıvind İmroni kefi,
Boy ısət tı bıqət Kəsipion qəvi.

Həsəni quşış doy bə çəy bı votəy,
Çı kovro omedəş təno, xəbəş səy.

3-nə Daqit

Cəvidoni vote kəo beşəbim,
Dıştə qələvonon bə Zəncon şəbim.

Vəy bo həvatero qələm bardəbe,
İ ruj dənıkəşəy vıjorım sə be.

Oməym Hardəbilo hıryəme qandım,
Qələvonon oməyn az bə di mandim.

Zinə çı osmoni diyənon qarde,
Hardəbilo beşim voşi ekarde.

Ovəyzi qətəşbe roon Hoyədə,
Asb fırse, ovədə pırtiye bə də.

Təri çı ovəyzo beşım bə kəno,
Mandim po-piyodə, dəxısyə, təno.

Bə Nıslu rəsyədə nıştim bə zono,
Neçıyon peydo ben, çı ton çə tono.

Erıziyəyn çımısə bənə divin bəy,
Bekardıme ğəmə iqlə neçim jəy.

Əqlon vinde jıqo okıriyəyn qədəy,
Vitim səbəsaru az zikkə jəy-jəy.

Tosə bıvrə vite çımı zuş ba be,
Işti sıpon nəbəyn mınışon ha be.

4-nə Siqit
1-nə Daqit

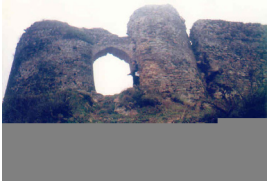

Xıdo tınış rosne çı kovro, motim,
Əmandəy tı zındəş, həni çiç botım.

Isət bıvot bəmı tı komonədəş?
Çıko bə dı qələ iyo peydo bəş?

Posnon lovne-lovne çok-çok bıvəşon,
Həsəniyən vote ıştə nom-nışon.

Votşe: Bıləbandi Avdıli zoəm,
Az hırdən beədə bə rəhmət şe pəm.

Rukə bom moəku peş pə marde bə,
Çı pə nomışon doy yolon bə korpə.

Kədə iqlə moe, iyən rukə bo,
Co avlodım niye çəvonsə səvo.

Nıştin tosə maştə vot-vojışon kay,
Dı tənburə sədo rujışon okay.

Çı canq kardə avon zikon osiyəy,
Tolışi osmoni astovon çiyəy.

Voşi oğandışe, okıriyəy avon,
Zəminış dərıte çı bandı-ku von.

Dıyoku rost be-be çı həşi mijon,
Pehande çı bandi oğo bə kijon.

2-nə Daqit

Qələşon bekarde çı koço bə daşt,
Bino karde vəçon bə evaşt-pevaşt.

Diy nezi çı kero bə nıvə peş bin,
Pəson binoşon kay bo çarde şin-şin.

Həsəni sədoş kay ıştə qədə bo,
Votışe ğonəğım hest, bıvot kədə, boy.

Çıko oməy rəsəy rukə bo bəvon,
Əv de qələ mande, şin bə kə əvon.

Beşe bəçəvon nav Həsəni dodo,
Votışe bəke biş tı, vey şık bə Xıdo.

Şanqo tosə maştə hiç mijəm jə ni,
Saqlə xıyolım ka, çiç be bu yəni?

Şəv çı dıroze bən, hiç jıqo nəznim,
Mori jəyon hıtin az hıte nıznim.

Votıme kəm qıniye, ovdonəm be xo,
Koncobiş ha balə, bıvot boşdə mo.

İ tonoən ın voş şışdəbe rəğon,
Qılu kardəbe ov çı bandi sığon.

Votıme vılo bəbe bə kəfşən qələ,
Çıko peroxniye ənə mol-mələ?

3-nə Daqit

Çı bandi neçiyon bə kəon dəşdən,
Çəşon vinde-vinde həyvoni kışdən.

Bımədə Həsəni diyənon sırəy,
Cəvidon dame be kardışe qırəy.

-Hiç məvot, şinə hov, əhvolım qarde,
Neçi odəm hardə, çı həyvon harde.

Zişanqo ıştə kəm əcəb xo ka be,
Işti Həsən nəbəy mınışon ha be.

Çəşış jəy bımədə bə Həsəni əy,
Həsəni evə jəy ıştə sə, sırəy.

Jenış moti barde, kiy ım xonəxo?
Jı şe sənırəsəy çı Həsəni mo.

Həsəni vindışe mo moti barde,
Votışe sıftə bıdə tı bəmə harde.

Şinə mo, əmənı vey səpo haşde,
Neçi kışdənibu, vəşşi bəkışde.

Moə bəştə oməy, rə surfəş okay,
Nıştin dı si-coni hard-həşışon kay.

Peşo Cəvidoni kay ıştən əyon,
Qəpış jəy bo moə zişamqo bəyon.

İzoh: Bə Ri mand-Bə osmono omə mələki mandəkəs.

Ri- osmono bə rismon omə məlaykə.Hu ri-Xıdo məlaykə.

5-nə Siqit
1-nə Daqit

Bərimandi quş doy bəçəy bı votəy,
Çəşarsış çan kərə çəşono be təy.

Votışe: Çok perəxəş, ha şinə boyli,
Bəpe ro ka nəbəy de şəvi, coyli.

Peşo çığın-çəğın kaşone vot-voj,
Cəvidoni karde ıştə piyəy oj.

Votışe zişanqoku de Həsəni bom,
Bomıro Bopoke həni əçəy nom.

Bə çımı dıl əçəy boəti nıştə,
Kali ıme çımı fiki səkıştə-

Vəsse bandonədə çovnije qələ,
Piyedəme əy bobəm bə Barzə ğələ.

Bərimandi vote: Be əy çiç bəkam?
Bə kovrə əv bışo azən kuç bəkam.

Cəvidoni vinde koon osəye,
Votışe bışamon, vırəmon veye.

Bopoki çiç hestbe jəşe bə asbon,
Saru ben çı diyku peçoşdə, qon-qon.

Dı bandon miyonə, qəp je-je şin-şin,
Şəvo tikəy şəbe bə Barzi rəsin.

2-nə Daqit

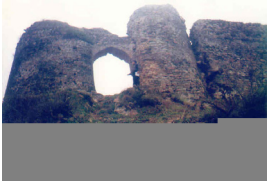

Çiyəy diyəroku çı "Simorği lon",
Haco vəşedəbe Barzi şombəlon.

Beşe bə çəvon nav ğələ sərbozon,
Qırdə be bə i co çı Barzi xızon.

Cəvidoni qəp jəy bəştə sə oməy,
Nışonış doy Bopok: Mınnətom az bəy.

Vindedon çı curə iştibom ka be,
Əv nəbəy neçiyon mınışon ha be.

Qətışe rostış kay çı Bopoki kəş,
Isət vəşşimone, biyən hardı-həş.

Peş harde qırdə ben bə Bopoki sə,
Bə tənburə quş doy xos bəbe ısə.

Tənburəş çı şəyo bekardışe əy,
Binoş kay şin-şini bo tənburəş jəy.

Binoşon kay hande ğələ əhandon,
Çı tənburə sədo peş be bə bandon.

Xəyli şəvnıştşon kay ivrədə, şo ben,
Şəvi i nimədə bo hıte co ben.

Hakanə zuzedən şəğolon, çukon,
Handən bə ğəstonə peşinyə sukon.

3-nə Daqit

Ğələ xıyə kardə, hanədəy məhol,
Sıpon dərıvedən iyo-vəy kol-kol.

Jı şe dənıvarde osıve osmon,
Həşi çı Kaspiku osə be qon-qon.

Jo bızın ovədə otəş bə voşnə,
Dəvətıe bə ğələ çı həşi ruşnə.

Ğələ pobın xoli de tosə dıyo,
Har vırəş bə oşko çiyedə çıyo.

Handedən doonsə kəfşəni kijon,
Çiyedən iyo-vəy tolışi kujon.

Xəyli diyəş kay bə Vazəru zori,
Bandon miyonədə mandə bə mori.

Həmoədə dı xışmi ru bedə, əho,
Fırsedə xolisə bənə əjdəho.

Tolış çı xose bən, çı reçine bən,
Vətən bo insoni çənə şine bən.

Kaspi kənoədə i çanqə vıle,
Əçəy handə kijon həmə bılbıle.

Bımədə çı jiyo iqlə merd çiye,
Çəşəkon xəbə səy: Oməkəs kiye?

ÇƏPƏBASTƏ
1-nə Siqit
1-nə Daqit

Oməkəsi vote: Azim, Marzəbə,
Boşməro Həştpəro vardəme xəbə.

Bopoki məsəşe əçəvon qəp-qəp,
Məvuji oqardə ujənən ərəb.

Çəşəkon sə-sıxan karde çı jiyo,
-Kəynə dast bəkəşen ərəbon çıyo?

Çəşəkon çoko əv barde bə ğələ,
Bopokən şe, bızno çiçe məsələ.

Qırdə ben odəmon bə ğələ məydon,
Jı şe dənıvarde oməy Cəvidon.

Taxti xolçə səpe nışte bə zono,
Marzəbəş sədo kay əy ıştə tono.

Votışe kali kəynə oqardəş çəno,
Əyo çiçı vinde bıvot bəməno.

Marzəbə diyə kay bə pemandəyon,
Binoş karde bəyon kardero bəyon.

-Oqardə ujənən ərəbi ləşqər,
Pəynə pevışqiyəy Mosulə, Həştpər.

Kiyon çəvon dasto roxne ıştə con,
Qırdə ben bə ivrə rost ben bə bandon.

2-nə Daqit

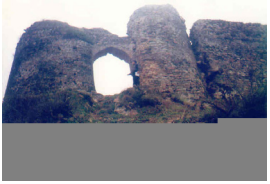

Ərəbon viron kay ovdonə binon,
Bardışone dıştə reçinə kinon.

Qıniye bə anqıl Bopoki bəvon,
-Oxo ki mısılmon bəvote bəvon?...

Bardəni bardedən, kıştəni kıştən,
Bəmə kofir votdən, kofirin ıştən.

Dastədəşon kardə dastəvuz Ğıron,
Ovdonon vəş nodən kardedən viron.

Şe bə fik, rujbəruj bərk bedə ofot,
Çı Bızəy qələvon oməy bə çəy yod.

-Muhəmmədi balon həmmə didərqin,
Mırtədon dastədəy ısət əçəy din.

Nocinson bəvonro vey hillə rışde,
Kalişon tojniye, kalişon kışde.

Azən çı Xəlifə zılmiku vitəm.
Oməm bı Tolışə bandon dəvitəm.

Bopoki ısətış əçəy dard zınəy,
Çəvon dasto vite vey yolə hınəy.

Ə merdi votəbe çəvon nohəxi,
Rostebən votəyon Əbu Əzrəği.

3-nə Daqit

Votdəbe Maviyə çiçonış kardə,
Çoko əhli beyti həxonış hardə.

Yəzidi çı həxi ço okuşnəşe,
Peyğəmbəri balon yurdo vujnəşe.

Bə kovrə şən ha co çəvon sənışdən,
Həromon həloli taxtisə nışdən.

Kərbəlo bə peştə zolım ərəbon,
Dı kom həxi votdən bəştə mısılmon?

Co xəlğon çiç heste peqətdən bardən,
Ğıroni edaşdən, həromi hardən.

Oqarde bə vırə çı Bopoki huş,
Cəvidoni sədo oməy bə çəy quş.

-Bə İmroni votdəm boy i bıbəmon,
Bə i co be bəbe bı dardi dəmon.

Çənə kolım vində, əv həməysə kol,
Votedə az bıbum çı məholi yol.

Qırdəş ka bəştə sə xəyli kuə sə,
Hiç sıxan nışdəni bə çəy çuə sə.

Bə İmroni xəbəş ğande bə həmo,
Ya boy i bıbəmon, ya canq bıkəmon.

2-nə Siqit

1-nə Daqit

Bə İmroni rosne xəbə, bardə kəs,
İmron rost be bə Barz nıstənə nəfəs.

Ğələ məydonədə dı purəvanqi,
Sədoş kay Cəvidon: Hozım bo canqi.

Cəvidoni məse hovsələş be tanq,
Hiç dılikuş nıbe dı İmroni canq.

Takardışe ıştə canqə oləton,
Penışte asbisə oməy bə məydon.

Qıləy ımi vote, qıləy əy vote,
Əy bımi peğande, ımi bəy vote.

Imi şımşı bekay, əy bekay ğəmə,
Jəşone iyəndı qınin bə kəmə.

Eqne çı asbiku İmroni doy con,
Cəvidonşon barde bə ğələ nimcon.

Cəvidonən marde se ruj bə diqə,
Şımşi poəş ka be əçəyən ciqə.

Cəvidoni jeni takarde siyo,
Bopokış sədo kay ıştə payliyo.

Votşe Cəvidoni jıqo dasparde,
Ğələ səvonəti Bopok bəkarde.

2-nə Daqit

Maştə sədoşon kay qırdə ben həməy,
Cəvidoni jenən bə məydon oməy.

Votşe vey tovındə əməni in təv,
Şəvi i nimədə maqi barde əv.

Dasbardışe jıqo nışə Cəvidon,
Bopok yoli bıkə bə sımorği lon.

Virone ha məhol besəyvon, be səy,
Oxonnə votəyış jıqo be əçəy.

Bıvotiş bə həməy i conim az dəy,
Şedəm, dəsbardedəm ğələ yoli bəy.

Çımı cono beşe ruf obəqarde,
Bopoki conədə jimon bəkarde.

Həmmə ın votəyon ğəbulışon kay,
İqlə-iqlə oməyn ğəssəmışon hay.

İmroni odəmon bə məydon omin,
Ğəssəmışon harde, dıyəndı bo bin.

İ tono şoy-vo be, i tono yas be,
Yəndıku sardon bə dılon otasbe.

Qırdə be bə ğələ məholi səvon,
Bopoki dardı-dıl kardışe dəvon.

3-nə Daqit

-Vindone co-co be vardedə bəlo,
Oqardən bə dion bıjənən səlo.

Bəsə dəğandənən cıvonon çok-çok,
Bıvotən çəş kardə ğələdə Bopok.

Bıvotən omedə ərəbi ləşqər,
Bəpe canq bıkəmon bə i co fər-fər.

Ha məholi merdon məholi soybe,
Canqiku niyon be bo merdi aybe.

Çıko pevılo ben bə dion əvon,
Qirdə be maştənəy məholi cıvon.

Bopoki yəndıku daston co karde,
Cıvonon bino kay bo ğəssəm harde.

Peşo bə osnəğon votışe-vaxte,
Bino kən bəvonro əsləhə soxte.

Bə ha band, ha ğələ çəşəkonış noy,
Votşe ha çəşəkə bamə iqlə çoy.

Dı jıqo soriku dəvardin manqon,
Bino be Tolışi-Ərəbi canqon.

Yəhya ibni Məaz oməy bo canq kay,
Tolışi dastədəş bərk şıkəstiş hay.

3-nə Siqit

1-nə Daqit

Əçəy peşo oməy Tusi Məhəmməd,
Tolışi məğlub kay, əvış karde ğət.

Çəy peşo Tahiri Abdullah oməy,
Əyən Tolışiku ıştə “baxşış” səy.

Ğələ ətrofədə çı canqi bə peşt,
Ərəbə məydonin çoko xəşəl, leşt.

Şe-şe qırdə bedən çı məholono,
Ozodi bıpiyon Bopoki tono.

Çı bədə xəbonku əhvolış qarde,
Ruji xəbə oməy Xəlifə marde.

Bə Məmuni vırə ome Metəsim,
Ğandışe bə Tolış ibni İbrahim.

Əyən dı Bopoki xəyli karde canq,
Bopoki bırniye oxoy əçəy vanq.

Peş əy çı Yusifi Məhəmməd ome,
Dı kərə dave be, əvəsor dame.

Əyən hiççi karde nıznəşe iyo,
Metəsimi zınəy xunış be siyo.

Votışe: Jıqo bışu kəmon xo bəbe,
Əvşinış vığande Tolışi səpe.

2-nə Daqit

Həştsa sivışəşi əvəsorə manq,
Tolışi ha vıjə dəşə bə sa ranq.

Kulon havzə xolon jə korpə tişə,
Ha kuli bınədə oka vənəşə.

Kijon xolon səpe vırəşon qətə,
Zardə aləfonku lonəşon etə.

Şaməvəy vəşedə kuləşanbəlon,
Kijon əvəsori ome bə səlon.

Vılon ətır doydən, bılbılon handən,
Tolışi ovdonon bə vəşti mandən.

Hırdənon kardedən moğnəcanqone,
Yolon pat-puşədən, xosə hanqone.

Nəvedən bə kəon kəçəl dı kusə,
Divojon bə təmşon mandən bə resə.

Merdon ov dəbastən bə tuki tumjə,
Jenon şəli tıklə bə pisə ejə.

Rıkon dəparçedə, bədon dust bedən,
Şanqo bəyəndı kə bə şəvnışt şedən.

Çıko pılo ğəzən oməy bə miyon,
Dəy omedə mıvon, ləvənqimoyon.

3-nə Daqit

Peş pılo omedə qəvə çərəzon,
Dastəmol şıdoydən bə kəon zoon.

Kəsoyb noydə bavon çərəz, epışdə,
Zerən, sıə moğnə, idi qamışdə.

Bopokən ğələdə tənburə jedə,
Cıvonon raxs kardən, hay-halay şedən...

Kinon diyə kardən bəyəndı foli,
Pidəşone bıbun bəxtiku holi.

Peşo əşdən səpo bə resə mandən ,
Deyəndı bəhs kardən “Ha kıştə” handən.

-Əvəsori vo va kıştə-ha kıştə,
-Zəminisə xoliçə rıştə-ha rıştə.

-Sacisə qandım ha bışdə-ha bıştə,
-Patəy bedə qamışdə-ha bıştə.

-Dasthori biyə tı boştə-ha boştə,
-Bıştə bıhor bıkə pıştə-ha pıştə.

-Şəvi dumo omdə maştə-ha maştə,
-Maşki peşo kardə paştə-ha paştə.

-İ sorən dəvarde boştə-ha boştə,
-Işti mo tıni ha hoştə-ha hoştə...

4-nə Siqit
1-nə Daqit

Zəmon voaspoe manqon dəvardən,
Rujon tovıstoni qaməvo vardən.

Bə Vazəru ovon həşi dəvətə,
Ovi qardımondə moyon bən kıtə.

Bino bə ruədə moy evaşt-pevaşt,
Kali bərk vaştedə eqnedə bə daşt.

Evatdən oləton dəşedən bə ov,
Kusə moyəqəton hardedən sınov.

Ruy sığəbınono moyon bekardən,
Şıkırne-şıkırne bə kəno vardən.

Ha kəsi məşğole ısət dıştə koy,
Canqəkə dı canqi, moyəqət dı moy.

Midiyə ha məhol dastə dəbastə,
Omedən bə Barzəy dastəbədastə.

Rujbəruj zu bedə Bopoki ləşqər,
Ha co ğələş soxtə, ha ğələ sənqər.

Əvşinən məğlub be, bə peş okıriyəy,
Çı Metəsimiku koməqış piyəy.

Çıko ın xəbəən rəsəy bə vırə,
Yolə Kəlış ğande Metəsimi rə.

2-nə Daqit

Dı kərə merdonə canqış kay dəvon,
Bopok ğalib oməy ujənən bəvon.

Əvşini çıko hay ın dıqlə sillə,
Binoş kay oko doy əy bəştə hillə.

Rə xəbəş vığande əy bə Bopoki,
-Boy vot-vıj bıkəmon ın ko dı çoki.

Bopoki ğəbul kay əçəy ın votəy,
Oməy bə vindımon, bə no-peqət dəy.

Əvşini votışe ki votdə comon,
Əmə i tumimon, deyəndı bomon.

Bıdomon deyəndı kali dastbədast,
İslami yoliyəti bəstemon bə dast.

Çıko çımı har çi beşe çı dasto,
İslamım ğəbul kay mınən çı ğəsto,

Çimi bə ərobon ehtıbom niye,
Əmə bə vırədə Metəsim kiye?

İ məhol az bəbem, i məholən tı,
İ sə yol az bəbem, i sə yolən tı.

Bopoki xıyol kay: Im çı sı dime,
Be ro, be ehtıbo qıləy dıdime.

3-nə Daqit

Votışe: Bımandəmon çı i be səpe,
Bomiro az Bopok çiç bıkəm bəpe?

Əvşini votışe: Hiççiku mətars,
Se sa həzo tıniş, se sa həzo az.

Boy zu i bıkəmon bışamon bə canq,
Demiyən bıbıryo Metəsimi vanq.

Bopoki votışe: Oqard tam-tami,
Dave kardedənim az dı İslami.

Çımı fik əve ki nıkon behəxi,
Ərəbon nahardon co kəson həxi.

Əvonən bıdıvon dı çoki boştə,
Işte vətənədə çiçışon kaştə.

Pidəme ki nıkon məholon bərbod,
Ha məhol boştəro bıjiyo ozod.

Bımədə elaşqe Əvşini şulon,
Binoş karde larze çəy lınqəlulon.

Bopoki vindışe çəy piyəy coe,
In dıdimə odəm həmən bədxoe.

Votşe: Hejo jıqo zındəbim tını,
Imruj əy, maştəən bəhvateş mını.

5-nə Siqit

1-nə Daqit

Əfşini ım məsəy diyənış qarde,
Rıkno be dı xışmi çəğın oqarde.

Bopok çoko oməy beşe bə somə,
Vizanti yoliku xəbəvard oməy.

Ome de Bopoki dimbədim mande,
Votışe: Feofili səlom vığande.

Kali de ərəbi çəyo çan manqe,
Əçəyən sa həzo ləşqər bə canqe.

Votşe: Bopok nıdo bə ərəbi qir,
Orzuş kay canqədə bıboş zəfəqir.

Bopoki sədo kay ıştə odəmon,
Votışe: Canqımon şe-şe bedə qon.

Bəpe ıştə ğəlon bıkəmon mekəm,
Çəşəkon bımandon vırondə həkəm.

Əvon həxəhardin, islami nome,
Çı Əvşini dasto ha fəsot bome...

Çı rujiku jəqo dəvardə rujon,
Əvşin ğərot kardə Tolışi kujon.

Səlibəton ujənən bino be canqon,
Qıniye təbılon, canqəvo zanqon.

2-nə Daqit

Merdəzın şanqovə oməy bə ğələ,
Votışe bə Bopoki: Vaxt heste hələ.

Əmə dərıziyəmon de şəvi bəvon,
Bəkamon kardəy dam oğo be çəvon.

Bopoki vote ım bəbe dızdone,
Çımı məydon oje, merdə məydone.

Çə şəvi maştənəy canq be də tovi-
Ru be dəonədə xun bənə ovi.

Əvşini bərk hilləş rışte ə şəvi,
Çan qılə sərkərdəş kışte de şəvi.

Bopoki dust bəyon vinde ko jıqo,
Işta dimonışon qordone jəqo.

Bopokışon haşte miyonədə təhno,
Iştənışon doy bə Əvşini kəno.

Qarde Əbu Musa, ədovətış kay,
İbni Bəisiyən xəyonətış kay.

Əl Kurdi qətmədə kaşe baisi,
Əvış təslim karde İbni Bəisi.

Xəlifə cəllodon əvişon kuəy,
Əçəy dandononşon dı sanqi suyəy.

3-nə Daqit

Oxoy penıtovəy bı divon qəte,
Çı Bopoki canqon eçınış vote.

Ərəbi sərkərdon eçınon zınəy,
Erıziyəyn ğələsə dı yolə hınəy.

Bino kay sığ ğande məncənəğvonon,
Təvəjən, vəşbıjən, iyən oxvonon.

Ha tono petatəyn loşğordon, loon,
Pevışqınişone çı sımorği lon.

Bopoki vindışe vışqe bedəni,
Bə Adiniş vote co ro ni həni.

Qırdə kə bə məydon cəmi canqəvon-
“Marde hest-qarde ni”!- bıvot tı bəvon.

Barzədə bə nıbe hiç əşəvi canq,
Barzi kərpicon be həmmə xunə ranq.

Bopoki yarə səy çı səyku poyku,
Beşe çı ğələku dı şəvi toyki.

Bə Vizanti tərəf eqıniye dəro,
Bo ləşqər qırdə kay ıme iqlə ro.

Jıqo fikış hestbe bımando vəyo,
Ləşqər qırdə bıko oqardo çəyo.

BASTƏNOMƏ

Roədə Sımboti əvış ğonəğ bay,
Ə nomerdiyən bəy xəyonətış kay.
Votışe bə Bopoki ruji maştəsey,
Piyedə bışamon bo kujiqo je.

Anədə fik karde tıni fot bəka,
Neçovnə qədəli tıni şod bəka.
Peşo vabəkamon tıni piyəyon,
Vizantən bə hanqi fik bəka bəyon.

Çok-çok səvon bəkaş ıştə ləşqəri,
Ərəbi ni bəkaş çıyo fər-fəri.
Bopoki bımədə bərkə uf kəşe,
Bə neçovnə beşe rozi be peşe.

Iştə hillə bə sə varde Sımboti,
Əvşinış xəbədo karde Sımboti.
Iştə nomerdətiş karde ə nopok,
Oməyn neçovnədə qətşone Bopok.

***

Əvşin oməbe bə Ərəsi kəno,
Rə əvışon barde Əvşini tono.
Əvşini çəy zoəş bə peqın varde,
Bopoki əv vinde holış peqarde.

Votşe bə Əvşini nocinsiş tınən,
Az pidəmbe vinde çı Barzi rınən.
Diyəş kay bə zoə: Tı bomıro niş,
Dı həmron bə i co boçi nımardiş?

İ ruj ozod jiye çoke, yurdisə-
Çıl sor bənə nokə jimon kardesə.
In sıxanış vote zoəku qarde,
Sərbozon vinde jo zoəşon barde.

Zoə bə sərbozi qıləysə vaşde,
Çəy ğəməş peqəte, ıştənış kışde.
Çıko elaşqiyəyn çəy zoə kəşon,
Dı arsi pur be çı Bopoki çəşon.

Xəlifə votəyış rosne bə vırə,
Əvşini əv dıştə bay bə Samirə.
Bə şəhri sərməydon vardışone əy,
Bo ğətli vindero Metəsim oməy.

Lo tarsəy vindışe Sımorği çəşon,
Votşe bə cəllodi bıbır çəy kəşon.
Çıko cəllodi jəy rostə kəşi nim,
Bopoki dəsuye xun bəştə çəş-dim.

Metəsimi parse: Jo boçi karde?
Votşe: Tı nıvindiy çımı dim zarde.
In dınyo, ın jimon bo çımı zoti,
Kali iqlə ruje-əvən ozodi!

SƏKIŞTƏ

Ha vətəni zoon, Bopoki nəvon,
Bıbənən şımənən vətəni səvon.
Ha millət ıştə səy qin kardə ruji,
Çəy vətən çəy dasto beşdə məvuji.

Çə vaxtiku sutdə bıyonə vətən,
Sipyəru-Kuəru miyonə vətən.
Boçi omə nəslon darddəvon bıbu?
Boçi co məholıj çəy səvon bıbu?

Vətən çı ha merdi ğıryəti nışon,
Okən dı Tolışi çı korpon quşon.
Iştə vətənisə rost bıbən səpo,
Çı Sımorğı lonə bıkənən bərpo.

Hınə kay zəmone, hınə kay vaxte.
Sımorği lonə çı Tolişi taxte.
Çə rujo Bopoki ruf tosə ısə,
Şıməni bə sədoy Barzə ğələsə.

TOLIŞ KİYE ?

Leynə bıjən, bıjən lələ,
Voş bıqəto leynə çulə.
Bo ƏHU ruşnə vardero,
Milləti oğo kardero.
Tolış şin-şin hıtə hələ,
Sıvık kardero ın şələ.
Bıjən sədoş qur bıbu qur,
İsrafili sur bıbu sur.
Pukə ın otəşi, pukə,
Hıtəkəson hano pekə,
Tolışi dastoni okə.
Avesta çı Tolışi sədoy,
Əv Tolışi həxə nidoy.
Əv çəmə bobo voşnəye,
Əv çe Zərdusti ruşnəye.
Kaduse, Kaspiye, Qele,
Atropıə Qavqamele.
Bopoki xuni ranqe əv,
Dədə Tolışi vanqe əv.
Çe Mirhəsəni canqe əv,
Tolışi xan Siyo Əliye,
Mirzə Kuçək Canqəliye.
Şaverəne, Zulfığare,
Beqəğə dardı-ğobare.
Tənburəjən hınə bıkə,
Çe tənburə sədo bekə.
Çe Kuəruyku bə Sipiyəru,
Bıməso ın sədo ımru.

Çe tənburə, leynə sədo,
Çəmə zinə, pəynə sədo.
Əv Tolışon bobo haye,
Tolışon nənə lay-laye.
Hıtə millət oğo bıbu,
Ha don havzə toğə bıbu.
De şinə şəkə avazi,
Zıvon oko Əli Nasir.
...
İyo şair, bımand ləzi,
Bə dəvardon şodo pardi.
Pu bıkə tarıxi qardi.
Dınyo bızno Tolış kiye?
Dınyo bızno əv bəjiye.
Iştə bobon biyə bə yod,
Bəşto bə səpo ATROPOT.
Oğo bıkə siyo çoxo,
Yolon jıqo votə oxo:
Kom millət həxi ro bəşe,
Xıdo bəy xəyəvo bəje!

ƏLİ NASİR

QONƏ ŞƏLƏ

Yığılmağa verilib: 10.09.2009
Çapa imzalanıb: 27.11.2009
Ş.ç.v. 9, tiraj 500
«MBM-R» mətbəəsində çap olunub.